

EDEBİYAT VE HİKMET

ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF LITERATURE AND WISDOM RESEARCHES

Yıl 2 Sayı 3 Kış 2025 / E-ISSN: 2980-4094 - ISSN: 3023-8919 / 50 TL

Başyazı

Bismillâhırrahmânirrahîm

Alemlerin Rabbine hamd, salat ve selam Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) onun güzel ashabına ve ehli beytine olsun.

Hayatın içerisinde bir kutup yıldızı olmaya gayret edenlere...

Sayın ilgililer; bugün genç kuşaklara bir kapı aralamak için çıkmış olduğumuz yolun yeni bir nişanesi olan format değişikliğine değineceğim. Format değişikliği hayatın getirmiş olduğu estetik oluşumumuzun bir parçası olması ve gereklilik arz etmesi nedeniyle kaçınılmaz bir gerçektir. Mecmuanın bu hali itibariyle gelecek sayılarla birlikte genç kuşaklara bir eğitim müessesesi oluşturma çabamızın yegâne parçası haline geleceğinden şüphemiz yoktur. Bu sayı itibariyle yazı gönderen tüm paydaşlara içtenlikle teşekkür eder, okuma serüvenimiz ile birlikte fikir mülahazası oluşturabilme kabiliyetimizin yön bulması adına çaba gösteren tüm kutup yıldızlarına minnetle, hayırlı istifadeler dilerim.

Rıdvan Şahin

UMBERTO ECO / Temel Kavramlar

Klasik yapıt-modern yapıt-yorum-göstergebilim-açıklık-hareketli yapıt-çokluk-çoğulluk-çokanlamlılık

Umberto Eco (1932-2016), İtalyan bilim insanı,yazar,edebiyatçı,eleştirmen,düşündürüydü.İtalya'nın Milano şehri yakınlarındaki Alessandria kasabasında doğdu.Yüksek lisans ve doktora çalışmalarını Tomassoculuk akımı ve onun estetik anlayışı üzerine yaptı.1954 yılında 22 yaşındayken Torino Üniversitesi'nden doktorluk ünvanı aldı.1954-1959 yılları arasında İtalyan radyo-televizyon kanalı olan RAI'nın kültür programları editörü olarak görev yaptı.Bunun yanında 1956-1964 yılları arasında Torino Üniversitesi'nde Estetik ve Ortaçağ Estetiği dersleri verdi.Sonrasında Milano ve Floransa'da üniversite hocalığı yaptı(1965-1969).Milano'da 1969-1971 yılları arasında Politeknik Üniversite'sinde öğretimlik yaptı.Eco,1970 yılında henüz 39 yaşında İtalya'nın kuzeyindeki Bologna Üniversite'sinde Göstergebilim profesörü oldu.1975 yılında bu üniversitenin Gösteri ve İletişim Bilimleri Enstitüsü'nün başına getirildi.

Eco'nun edebî kariyeri 1950'lerin sonunda, *'Il Verri'*de köşe yazarıyken *'Diario minimo'*yu (1959-61) yazmasıyla başladı. *'Marcatré'* (1961) ve *'Quandici'nin* (1967) kurucularının arasında yer aldı, 1971'den sonra *'Versus'*ün editörlüğünü yaptı ve *'Semiotica'*, *'Degrés'*, *'Text'*, *'Structuralist'*, *'Review'*, *'Communication'*, *'Problemi deli Informazione'* ve *'Alfabeta'nın* editörler kurulunda yer aldı. *'Quindici'*, *'Il Verri'* gibi sanatsal ve entelektüel dergilere yazılar yazdı. 1959-1975 yılları arasında Bompiani Yayınevi'nde edebiyat dışı yayınlar editörlüğü yaptı. Bu esnada çağdaş müzik ve plastik sanatlar üzerine okumalar yapma ve yazma imkânı buldu. *'La Stampa'*, *'Corriere della Sera'*, *'La Repubblica'*, *'L'espresso'* gibi gazetelerde makaleler yazdı. Eco 1950'lerden itibaren avangart yapıtlara ve kitle kültürüne önem vermiştir.1970'lerden itibaren, genel okuyucular bir tarafta ve akademik uzmanlar diğer tarafta olmak üzere değişik kitleler için yazdı.

Eco,göstegebilim ve postyapısalcılık alanında yaptığı çalışmalarla geniş bir kitleye hitap etmiştir.Ortaçağ estetiğini incelediği esnada karşılaştığı Boulez,Luciano Berio gibi sanatçılara tesadüf etmiş,Tomasso'yu incelerden avangart sanatın öncülerini keşfetmiş,bu merhaleden sonra Joyce üzerinde durmuştur.Bu yazar hakkında derin araştırmalar yapmıştır.Çünkü ona göre edebiyat açısından Joyce,çağdaş sanatın nirengi noktasıydı.Hatta Eco'nun takma adı Dedalus'tu.Eco, Ortaçağ estetiği ve James Joyce hakkındaki çalışmaları vesilesiyle 'açık yapıt' sorunsalına açılmıştır.Bunun üzerine 1958 yılında 12. Uluslar arası Felsefe Kongresi'nde sunulan 'açık yapıt' sorunu üzerine görüşlerini belirtmiş.Bu konferastaki görüşlerini derinleştiren *Açık Yapıt(1962)* adlı denemeler kitabını yazmıştır.Yalnız burada James Joyce'un *Finnegan'ın Vahı(1939)* adlı eseri üzerine yazdığı bölümlere geniş yer vermesi,denemelerin bütünlüğünü bozduğu için 1967 yılındaki ikinci baskıda bu bölümü çıkararak eserini revize etmiş ve ikinci bir önsözle tekrar yayınlamıştır.

Son dönem yapıtlarında güncel olayları ve olguları işledi. Özellikle bu dönemde eleştiri, tarih ve iletişim alanında yazılar yazdı. Gülün Adı (1980), *Foucault Sarkacı (1988)*, *Baudolino(2000)*,*Prag Mezarlığı(2010)* gibi dünyada geniş okuyucu kitlesine ulaşan ve ses getiren romanlar da yazar Eco,2016 yılında Milano'daki evinde yaşama veda etti.

Açık yapıt, estetik değeri olan sanat eserlerinin okunmasında yorumcunun/okuyucunun etki rolü olduğunu savunur.Bu manada edebiyat,müzik ve plastik sanatlar özelinde bir yorun getiren açık yapıt,her yapıtın 'açık' olduğunu savunur.Bu minvalde düşündüğümüz zaman,bir sanatçı, bir eseri oluştururken dünyayı algılayarak aldıklarını bir forma dönüştürerek yapıtlarına yansıtırlar.Böylece okuyucu/yorumcu da bu yapıta maruz kalırken belli deneyimler çerçevesinde bir ya da birden çok getirir.Hatta getirmek zorundadır.Çünkü her insanın deneyimlerini oluşturan kültürü farklıdır.Açık yapıt kuramı da aslında her yapıtın bir şekilde yoruma/yorumlara açık oluşunu ifade eder.Bu yorum mevzusu,müzikal bir eserde ya da plastik sanatlarda açık yapıtların daha da çeşitlendirilebilir olmasını sağlar.Daha doğrusu bu tarz sanatlardaki 'açıklık', bizatihi yapıtın kendi biçimsel formlarından kaynaklanan bir düzensizlikle, yapıtın neresinden bakılırsa bakılsın kendi içinde bir bütünlük sağlar.Bu da yapıtlara bir 'çoğulluk' ve 'çokanlamlılık' getirir.Yorumlar artacağı için yapıtın ifade edeceği anlam da arttırılır.Böylece estetik olarak yapıttan daha fazla haz alınması sağlanmış olur.

'Açık yapıt' kavramını ortaya çıkaran düşünce, temelde,klasik sanat ile modern sanat arasındaki ayırmadan kaynaklanır.Klasik sanat yapıtları,okuyucunun deneyimlerine göre okumalara müsait olup yorumlanabilir olmalarına rağmen bu yorum-lar sınırlıdır.Haddizatında Eco'nun bahsettiği klasik yapıtlar Batı kültürü için ya Hristiyanlık'tan nemalanır ya da Antik Yunan'dan.Sözelimi *Eski Ahit,İncil,Tevrat,Zebur'a* göndermeler yapan klasik yapıtların büyük oranda vermek istedikleri mesaj yazar tarafından belirli sınırlar çerçevesinde kodlanarak verilmiştir.Bu durum,yapıtı çoklu yorumlara kapatmıştır.Klasik sanat görüşüne mensup bir ressam,illaki resmin bir yerine bir koç ya da bir bebek yerleştirir.Bu durum da hep Hz.İ-sa'yı çağırıştır.Yine aynı şekilde klasik müzikallerde mezmurlardan yararlanılır ya da onlara öykünerek pasajlar oluşturulur.Tüm bunlar klasik yapıtları yoruma kapatır.Okuyucu/yorumcu kendini edilgin ve sonu belli bir yapıtın içinde bulur. Dolayısıyla estetik haz unsuru azalır.Modern sanat yapıtları ise daha insani daha gerçek unsurları işledikleri için sonsuz yoruma açıktırlar.Çünkü insani deneyimlerin makes bulacağı bir yapıttır modern yapıtlar.Bunun bir diğer nedeni de bu yapıtların temelinde bir düzensizlik olmasıdır.Yani biçimsel olarak da modern yapıtlar,biçimi sanatın içinde yıkayarak,daha doğru tabirle biçimi parçalamaya çalışarak,kendilerine ait bir düzen yaratmaya çalışırlar.İşte bu düzen(sızlık),aslında okuyucu özgürleştirir,onun yapıttan hem anlamsal olarak hem de iletişimler olarak yapacağı alımlamaları çeşitlendirmiş olur.Böylece sanat yapıtı sonsuz yoruma açık hale getirilir.

Eco.postyapısalcılık ve göstergebilim üzerine yaptığı çalışmalar neticesinde 'açık yapıt'ın poetikasını oluşturur.Onu bilgi kuramına,estetik kuramına ve iletişime göre açıklamaya çalışır.Bu bağlamda düşünüldüğünde klasik yapıtlar iletişimsel olarak ne kadar çok şey ifade ederlerse etsinler bilgi kuramı açısından hiçbir şey ifade etmeyebilirler.Bilgi kuramı açısından doyurucu olan bir yapıt,belki estetik olarak okuyucuya haz vermeyebilir.Eco'ya göre avangart sanatın doğuşuyla beraber ortaya çıkan açık yapıtlar,bu manada daha doyurucu okumalara/yorumlara açık hale hale gelir.Çünkü okuyucu yapıta dahil olur.

Klasik yapıtlar,bir icracının/yararın belli kurallar çerçevesinde ve kapalı bir şekilde okuyucunun/yorumcunun, yapıtı icra eden sanatçının hayal gücünün sınırlarına kadar yapıta iştirak edebildiği yapıtlardır.Okuyucu/yorumcu,kendisini yolu yapıtı icra eden sanatçının bildiği tek çıkışı olan bir labirente düşmüş fare gibi hisseder.Alacağı mesaj bellidir,yapacağı yorum da üç aşağı beş yukarı herkesin yorumuyla aynı olur.Yani okuyucu/yorumcu edilgendir.Klasik yapıtlarda sanatçı ne vermişse o alınır.Bu nispette klasik yapıtlar kapalıdır.Klasik yapıtın bu kapallığı Barok tarzı mimarı yapıtlarla ve kilise dışı müzikal eserlerle kırılmaya çalışılmış,Eco'ya göre Stockhausen,Berio Pousseur gibi icracılar müzikte **modern yapıtın** öncüsü olmuşlardır.Edebiyatta ise yine Eco'ya göre James Joyce modern yapıtın zirve noktasıdır.Modern yapıt,icracının eseri oluştururken daha fazla olasılığı göz önünde bulundurduğu yapıtlardır.Zaten modern sanat,icracının hayatı olduğu gibi taklit etmeyi bırakıp kendi gördüğü gibi esere aktarmasıdır.Modern yapıtlarda,sanatın kendisi sanata konu olur.Bu durum,biçimlerin yıkılmaya çalışılmasını tetikler.İracı eseri oluştururken farklı bakış açılarına göre farklı anlamları ifade edebilecek bir biçimle eserini oluşturur.Böylece bu durum, **yorumu** had safhaya çıkarır.Sanatsal manada yorum,bir okuyucu/yorumcunun kendi deneyimlerine göre bir yapıtı değerlendirmesidir.Yorum ne kadar artarsa,yapıt da kadar şey ifade etmiş olur.Okuyucu/yorumcunun iletişimsel,bilgisel ve estetik olarak sanat yapıtından aldıklarını ifade eden yorum,aslında bir anlamda icracının **göstergebilim** unsurlarını göz önünde tutmaya çalışmasıyla ortaya çıkar.Bu mana yapıt,gösteri-lendir;iracı,gösterendir;yorumlayıcı ise okuyucu/yorumcudur.Göstergebilimsel olarak bir sanat yapıtına yaklaştığımızda, ilk olarak gösterenin anlatmak istediği bir şey vardır.Ama gösterilen de artık sonlandığında gösterenden bağımsız olarak bir anlam ifade eder.Bunun üzerine bir de yorumlayıcının anladığı bir anlam vardır.Yani iracı birtakım kodlarla bir mesaj oluşturur,bu mesajı alacak olan okuyucu/yorumcunun bireysel özellikleri bu mesajdan neler çıkaracağını etkiler.Modern sanat yapıtları bu manada okuyucu/yorumcuya farklı anlamlar çıkarabilme olanağı sağlar.Çünkü bu yapıtlar,klasik yapıtlar gibi sınırlı ve kapalı değil,sonsuz ve açıktırlar.Yalnız bu konu üzerinde biraz durmak gerekir.Klasik sanat yapıtları da nihayetinde yoruma açıktırlar.Yani en azından yapıtın elverdiği ölçüde açıktırlar.Ama bu yazar tarafından istendik bir durum değildir.Yapıtın kendi doğası kapalıdır. '**Açıklık**' bir sanat yapıtının tamamlandıktan sonra kendi ifade ettiği ile okuyucu/yorumcu için ifade ettiği çeşitlemeler vesilesiyle oluşan bir sonsuz yorum kapasitesini ifade eder.Modern yapıtlar bu anlamda açıktırlar.Çünkü iracı yapıtı oluştururken salt dünyayı ya da nesneleri taklit etmez,onların kendi açısından nasıl olduklarını yapıta aktarır.Bu anlamıyla aslında dünya bir anlamda yoruma açıklaşır.Böyle oluşturulan eser,kendisi bir değer olarak zaten bir yorumdur.Okuyucu/iracı noktasında durum sonsuzlaşır.Bu açıklığın bir türüdür.Esas açıklık ise ikincil bir anlamı ihtiva eder.O da şudur:Tabi ki her taklitten uzak modern sanat yapıtı doğası gereği açıktır ama bir de biçimsel olarak yapıtı icracının açık bir şekilde dizayn etme durumu vardır.Eco'nun 'açıklık' yorumu bu ikincil anlamdır.

Yani bir sanatçı yaptı oluştururken bilinçli bir şekilde,farklı yorumları okuyucu/yorumcunun bulmasını isteyecek şekilde esere koymuş olabilir.Ya da eser,kendi biçimsel özellikleri itibariyle birden çok okumaya/yorumlamaya uygun hale getirilmiştir.Bu noktada süreksizlik,belirsizlik,düzensizlik gibi kavramlar önemlidir.Bir yapıt, sözdizimsel olarak ifade ettiklerinden daha çok şey ifade ediyorsa,yani sözdizimsellik ile iletişimsellik,anlamsallık,bilgisellik arasında bir entropi oluşuyorsa orada estetik haz artacaktır.BiR sistematikte olasılığın,düzensizliğin,süreksizliğin artması durumu,entropi olarak ifade edilir.Entropi ne kadar artarsa yapıtın açıklığı o derece artar.Çünkü bu durum yapıtı sonsuz yoruma götürür. Yorumların sonsuz özgürlüğü, belirsizliğin kabulü,süreksizliğin artması **hareketli yapıt** kavramını doğurur.eserin icrası esnasında oluşturulan belirsizlikler ve süreksizliklerin varlığı,yapıtı tamamlanmaya muhtaç hale getirir.Tabi ki bu açmazın anahtarı icracıdadır ama okuyucu/yorumcu yorumlarıyla yapıtı tamamlayacak unsur olur.Yapıtın bu yoruma açıklığı,hareketli yapısından hareketli açıklık kavramı doğar.İcracı adeta okuyucu/yorumcunun eline kendi belirlediği lego parçaları verir ve bunlardan bir eser inşa etmesini ister.Buradan anlaşılacağı üzere hareketli yapıtlar, çok farklı kişilere ve çok farklı yorumlara açık olmalarına rağmen gelişigüzel ve biçimsiz değillerdir(ECO 2021:91). Hareketli yapıtlar biçimsel olarak bir çokluk ifade ederler.Birden fazla,hatta çok fazla dizayn edilme ihtimalleri vardır.Sözgelimi bir yere kadar bir tercih sonucu,belirli bir yönde ilerleyen yapıt,birden bambaşka bir yola girebilir.Bu durum özellikle müzikte, plastik sanatlarda ve mimaride kendini gösterir.Gidişatta yapılacak en ufak yorumsal değişiklik,yapıtın gidişatını değiştirir.Bu durum,yapıtı ihtimal olarak çoklaştırır.Bunun yanında hali hazırda tamlanmaya ihtiyaç duyan metnin,sonsuz yoruma açık olması,farklı fikirlerin ifadesine imkan verir.Çoğulluk kavramı ifade edilen bu durum,hali hazırda çokluk bakımından sayısal olarak farklı sonlara ya da farklı ilerleyişe imkan veren yapıtın,yorum olarak da tek bir şey ifade etmemesi durumunu daha da arttırmış olur.Böylece metin,sözdizimsel olarak ifade ettiği bir birimden,birden çok şey ifade edebilecek noktada olmuş olur.Çokanlamlılık diyebileceğimiz bu durum,aslında metnin yorumsal olarak kendi ifade ettiği şeyden daha çok şey ifade etmesidir.Bunu sadece sonuç anlamında düşünmemek gerekir.Çünkü çokanlamlılık sadece bir kombinasyon,permütasyon hesabını içermez.Bir metnin tek tek her bir sözcüğünün,metni bütününde ifade ettiği anlamlar da çokanlamlılığı sağlar.Böylece her okuyucu/yorumcu için bir metin ortaya çıkmış olur.

Sonuç olarak ‘açık yapıt’ sonsuz okumaya, sonsuz yoruma açık bir yapıttır. Bu açıklık sadece metnin doğasındaki açıklığı değil, icracının bilinçli oluşturduğu, yapıtı okuyucu/yorumcunun tamamlamasına imkân veren bir açıklığı ifade eder. Böylece yapıt, son sözcüğün yazılmasıyla birlikte kendisini sonsuzlaştırmış olur. Umberto Eco,yapıtlarını oluştururken göstergebilimden faydalanır. Onun yapıtları açık yapıtlardır.

KAYNAKÇA:

ECO,Umberto,*Açık Yapıt*,Can Yayınları,İstanbul,2021.

OKUMA ÖNERİLERİ:

ECO,Umberto,*Açık Yapıt*,Can Yayınları,İstanbul,2021.

ECO,Umberto,*Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Umberto,*Yanlış Okumalar*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Umberto,*Beş Ahlak Yazısı*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Umberto,*Edebiyata Dair*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Eco,*Yorum ve Aşırı Yorum*,Ayrıntı Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Umberto,*Somon Balığıyla Yolculuk*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

ECO,Umberto,*Anlatı Ormanlarında Altı Gezinti*,Can Yayınları,İstanbul,2016.

Şaban Yurtcu

MURTAZA EMMİ VE EŞEĞİ

Ekim başlarıydı. Babam ve abilerim her sabah erkenden kalkar, ellerinde orak ve tırpanlar ekin biçmeye giderlerdi. Ekin tarlamıza hiç gitmemiştim. Nasıl bir yerd, çok merak ediyordum. Israrlı yakarışlarım ve ağlamalarım sonucunda sabah beni de götüreceklerine söz verdiler. O sabah ayrı bir neşeyle kalktım. Birlikte annemin hazırlamış olduğu kahvaltı sofrasına oturduk. Güzelce karınlarımızı doyurduktan sonra yola koyulduk. On iki yaşında olan Muzafer abim sakın bir gülümsemeye bana; “Hadi bakalım Şabancık, tabana kuvvet, küçük ayaklarınla, bu uzun yolu nasıl tepeceksin göreceğiz” dedi. Onlar çala taban, ben ise yanlarında tin tin yol alıyorduk. Bir süre sonra köy arkamızda kaldı ve çok geçmeden gözden kayboldu. Oldukça yorulmuştuk. Babam; “Şu ileride ki kavak ağaçlarının altında biraz soluklanalım çocuklar” dedi. Bu dinlenme hepimize ilaç gibi gelmişti. On yedi yaşında olan Kâzım abim azık torbasından tekerlek kadar büyük siyah çekirdekli bir ay çekirdeği çıkardı. Ay çekirdeğini elleriyle dörde böldü ve hepimize birer parça uzattı. Bir yandan biçilmiş tarlaların ortasında uzayıp giden patika yolda ilerlerken bir yandan da ay çekirdeğinin siyah çekirdeklerini çıtlata çıtlata yiyorduk. Babam ekin tarlalarında çalışan köylülere denk geldikçe selam veriyor, gülümseyen gözlerle; “Kolay gelsin, Allah bereketli etsin komşular, ürünleriniz bol olsun, bol kazançlar nasip olsun inşallah!” diyordu. Evden çıkalı yaklaşık yarım saat olmuştu, geldiğime geleceğime pişman olmuştum, ayaklarıma kara sular inmişti. Neyse ki çok geçmeden bizim tarlaya ulaştık. Tarlada, altında oturup gölgelenebileceğimiz ne bir ağaç ne de bahçelerimizde olduğu gibi çardak vardı. Babam ve abilerim biraz soluklandıktan sonra işe koyuldular. Ekinlerin çoğu biçilip istiflenmişti. Babam; “Çocuklar sıkı çalışırsak bu gün biçme işini bitirir. Yarında ekin demetlerini harman yerine taşırsız, haydin bakalım, ha gayret, bismillah!” deyip işe koyuldular. Onlar kan ter içinde orak sallıyorlar, ben ise azık torbasının başında çekirdek çitliyordum. Ara ara da abilerime testiyle su taşıyordum. Güneş tepemde adeta ateş püskürtüyordu. Yüzüm sıcaktan pancar gibi kızarmıştı, sanki ekin tarlaları bir göl olmuş buharlaşıyordu. Akşama kadar bu sıcakın altında nasıl duracaktım. Öğle oldu. Azık torbasında ne varsa çıkarıp, yaygının üzerine serdik. Karınlarımızı doyurmaya başladık. Kâzım abim suratımın gülmediğini görünce; “Ne oldu yumurcak, yüzünden düşen bin parça, yoksa burayı beğenmedin mi? Beğensen de beğenmesen de akşama kadar buradasın, biliyorsun, değil mi?” dedi. Bu arada uzaktan, kara tüylü bir eşeğin sırtında, ayakları yere sürte sürte yaşlı bir amca, elindeki değneği ara ara hayvanın sırtına vuraraktan bize doğru geliyordu. Başında güneşten ağarmış kasketiyle yaşlı amca yanımıza yaklaşınca, hayvanın yularını kendine doğru çekti ve yüksek bir sesle; “hoo karakaçan!,hoo karakaçan!” diyerek hayvanı durdurdu. Babam hoş bir gülümsemeye; “Hoş geldin Murtaza emmi, hoş geldin, inde buyur sofraya, beraber yiyeelim...” diye sofraya davet etti. Bu yaşlı amca köyümüzün bakkalı Murtaza emmiydi. Onu tanımıştım. Çünkü sürekli Murtaza emmiden gofret alırdım. Murtaza emmi babama; “Sağ ol Ali Osman gardaşım, biz o işi hallettik, sizlere afiyet olsun, ürününüz bol, bereketli olsun, bakkala bakan kimse yok, bakkal beni bekliyor, köye doğru gidiyordum, geçerken bir uğrayayım, selam vereyim dedim” diye karşılık verdi. Babam; “Murtaza emmi, bizim küçük Şaban ı da yanında götürsen, güneş çocuğun başına geçecek, hastalanmasın yavrucaak...” dedi. Murtaza Emmi; “Başım gözüm üstüne Ali Osman gardaşım, ne demek” dedikten sonra bana dönerek; “Gel bakalım tosunum, atla bakalım arkama, aman sıkı tutun düşmeyesin ha!” dedi. Eve gideceğim için sevinçten uçuyordum. Abim kucaklayıp Murtaza emminin arkasına oturttu. Murtaza emmiye sarılarak, ellerimle sımsıkı yapıştım. Çok geçmeden karakaçanın “tıptırtırtı tıptırtırtı” yürüyüşüyle arkamızda bir toz bulutu gözden kaybolduk. Karakaçan yürürken kuru bir homurtu çıkarıyor bir de ne yediye her adım attıkça “zart zort, zart zort” osuruyordu. Bu duruma içimden sürekli gülüyor, bazen de gülmelerim dışa vuruyordu. Murtaza emmi şakayla karışık; “Ne gülüyon ülen, hiç osuran eşek görmedin mi? İt nasıl ısırır, eşek de osurur Şaban ım, hem bizim eşek genç, sen bilmez misin, genç eşek sert yellenir derler. Hele bir de senin gibi üstüne tosun binince ne yapsın hayvancığız habire veriyor küsküden, habire veriyor küsküden...” dedi. Eşeğe bir taraftan, Murtaza emminin sözlerine bir taraftan güle güle, gözlerimden yaş aka aka köye geldik. Günüm sıkkın geçmişti ama, Murtaza emmi ve eşeği tüm yorgunluğumu almıştı. Eşekten inince kalçamda bir ağrı hissettim. Herhalde hayvana binmeye alışkın olmadığım için eşeğin sırtının kıcıma vurmasının ağrısıydı bu. Sünnet olmuş çocuklar gibi ayaklarım birbirinden ayrık olarak eve geldim. Murtaza emmi ve eşeği aklıma geldikçe gülüyor, evdekiler; “aman ne oldu bu çocuğa bugün, delirdi mi ne?” deyip gülmelerime bir anlam veremiyorlardı.

EHAD

Edebiyat ve Hikmet Araştırmaları Dergisi

[Journal of Literature and Wisdom Researches]

Yıl 2 Sayı / Ulusal Süreli Yayın / E-Dergi

6 aylık ulusal süreli araştırma dergisi

Yıl 2 Sayı 3 Kış 2025 /E-ISSN: 2980-4094 - ISSN: 3023-8919/ 50 TL

EHAD Adına Sahibi/Owner: Ahmet Şimşek

Editör/Editor: A. Ömer Şimşek

Sosyal Medya/ Social Media: Naime Sır

YÖNETİM YERİ/CONTACT

Adım Sok. No: 2A/1 Mimar Sinan, Pursaklar/ANKARA

Telefon/Phone: 541 399 95 00

E-posta/E-mail: edebiyatvehikmetdergisi@gmail.com

Genel ağ/Web: www.ehaddergisi.com

Sosyal Medya/ Social Media: twitter.com/Ehaddergisi/ Instagram.com/ehaddergisi

ABONELİK/SUBSCRIPTION

Telefon/Phone: 541 399 95 00/ Yıllık, 2 sayı 100 TL

BASKI/PRINT

PROJE OFSET MATBAA YAY. SAN. DIŞ.TİC. LTD. ŞTİ

Büyük Sanayi 1. Cad. Elif Sok. No: 7 / 239 Altındağ / ANKARA Sertifika No: 48192

Baskı Tarihi/Print Date: 01 Aralık- 01 Haziran

Bu dergi Dünya Dergiler Birliği Üyesidir.

Edebiyat ve Hikmet Araştırmaları Dergisi ulusal bir dergidir. Yıl 2 sayı yayımları ve Türkçe İngilizce makalelere, çevirilere, analizlere, sanat metinlerine ve kitap tanıtımlarına yer vermektedir. Dergide yayınlanan makalelerden ve sanat metinlerinden yazarları sorumludur.

Yazım Kuralları

- Ürünlerinizi edebiyatvehikmetdergisi@gmail.com adresine ürününüzün konusuna göre e-posta konu kısmına “EHAD için” notunu düşerek gönderiniz. Dolaylı gönderilen veya adresimize iletilmeyen ürünlerin sorumluluğu dergimize ait değildir.
- Elektronik postayla gönderilen her türlü yazılı ürünün Word dosyası içinde, ürünün adı ve yazarın adı hem dosya içinde en üste hem de dosya adına yazılarak; her türlü görsel ürünün JPG veya benzer versiyonda bir dosya olarak e-postaya ek olarak gönderilmesi gereklidir.
- Gönderilen her ürün nihai olarak gönderilmelidir. Bir başka deyişle “düzeltili şekli yeniden gönderiyorum”, “son şekli” vb. ibarelerle yeniden gönderilen aynı ürünlerin sonraki versiyonları dik-kate alınmayacaktır. Gelen her ürünün ilk gönderilen versiyonu esas alınacaktır.
- Yazım kurallarında TDK kurallarını kısmen uyguluyoruz. Dergimizin kurulma gayeleri gereği farklı kurallarda uygulanabilmektedir.
- Metinler Times New Roman yazı karakteri, 12 punto ve 1.5 aralık ile gönderilmelidir. Gönderilen dipnotlu yazılarda Word içindeki “Başvurular-Dip not ekle” ilişimi kullanılmalıdır.
- Paragraf girintisi TAB tuşuyla yapılmalıdır.
- İlk kez şiir gönderecek şairlerden en az üç şiirleriyle birlikte, şiirle olan ilişkilerini de içeren kısa özgeçmişlerini de göndermelerini istiyoruz. Şiirler ve özgeçmiş bir “Word” dosyası olarak e-postaya ekleme yapılmalı. Dosya adında ve dosya içinde en üstte şairin ad ve soyadı, her şiirde o şiirin başlığı mutlaka yer almalıdır.
- Bu taleplerimize uymayan gönderileri, malesef değerlendirmeye alamıyoruz.

Zamanın ve zamanımızın en büyük problemi bence anlaşılma. Herkesin dilinde bir hayıflanma; “beni anlamadı.” Neden önemli bu kadar anlaşılma denen şey?

Bir yerde okumuştum, “Ev neresidir? diye sorarsanız, anlaşılma için savaşmak zorunda olmadığımız yerdir derim.” Evet, birçok şey ile imtihan içinde olduğumuz dünya denen yerde, birileri tarafından anlaşılma insana verilen en büyük kıymet, en güzel nimet...

Peki ya ev nedir? Huzurun olduğu yer, sevildiğin ve sevdiğin yer, önemsendiğin yer, iyileştiğin yer. Dünya’nın cenneti der Halit Ertuğrul. Aslında huzur ve saadet bu kadar yakınımızdayken biz neden bu denli uzağız anlaşılma denen şeye?

Biz anlaşılma istiyoruz da peki anlayabiliyor muyuz? Empati... Epeydir kaybetmiş olduğumuz bir nitelik. Oysa ki “Hiçbiriniz kendi nefsiniz için arzu ettiğinizi kardeşiniz için etmedikçe iman etmiş olmaz.” (Buhari, iman,7). Diyen peygamberin ümmeti değil miyiz?

Modernnitenin avazının çıktığı kadar bağırdığı, kapitalizmin ipleri hunharca eline aldığı şu dönemde, bana dokunmayan yılan bin yaşasın mottosuyla ilerlemekte olan bir topluluk içerisindeyiz. “Karşımdaki ne anlarsa anlasın, etrafın veya senin veya onun ne düşündüğü umurumda değil!” Hayır, şuurlu bir mümin bu olmamalı. İnsanlar ile ilişkimizde, iletişim kurduğumuz kişilerin veya yapıların müspet çizgilerde evet ne düşündüğü önemli ve umurumuzda olmalı. Bencilliği ve rahatlığı bırakmalı; zahmete, çabaya düşünceye dalmalıyız. Bir işi bitirip diğer işe başlamamız gerektiği düsturu ile kendimizi her alanda yormalıyız, dert sahibi olmalıyız.

Bazen kendimize üzülmekten başkasını düşünemeyiz hale geliriz. Kendimize olan merhametimiz içinde bencilliğe boğuluruz. Fazla merhametin kibrin alameti olduğu gibi, bir ucu da bencilliğe dayanıyor. Bizi üzdüğünü zannettiğimiz insanın bazen ne halde olduğunu göremeyiz. Çünkü o an, “Ben üzüliyorum, ben kırılıyorum” deyip gardımızı alırız. Ben! Ne illet bir tabir. Kendimizi dinledikten sonra, dinlendirmemiz, sessize almamız gerekiyor. Dışarıyı duymamız için.

Ahmet Erhan’ın dediği gibi; “Yüreğimde hiçbir şey yapamamanın boşluğu ve çok şey yapmanın yorgunluğu var.” İşte! Anlaşılma ne demek diye sorsalar, bu sözler anlatıyor derim.

Her zaman sadece sevmek, değer vermek yetmiyor. Bazen dinlemek gerekiyor, dinlenmek gerekiyor. Duymak gerekiyor. Duyduğunu belli etmek gerekiyor...

Her zaman güneşe ihtiyacımız yoktur. Güneş güzeldir, lazımdır, ihtiyaçtır ama her zaman değil. Bazen yeşermek için yağmura ihtiyaç vardır. Çoğalmak için soğuğa ihtiyaç vardır. İnsanın itidale ihtiyacı vardır dostlar. Anlatabilmeye ve anlayabilmeye...

Evet yaşanılması zor bir dünyadan gelip geçiyoruz. İnsanlar ölürken, çocuklar acı çekerken... Zalimin zulmü her geçen gün artarken ve umurumuzda bu kadar olmazken. Elimizden bazen hiçbir şey gelmezken...

Yok sayamayacağım, anlamıyormuş gibi yapamayacağım, değinmeden geçemeyeceğim bir acı...

Orhan Veli’nin dediği gibi; Yaşamak kolay değil ya kardeşler, Ölmek de değil; Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.

Ecrin İspir

MÛTENÂ

Mûtenâ ne demek? Seçkin anlamına geliyor. Ya seçkin nedir? Nedir insanı siyahlar arasındaki beyaz gibi* seçkin yapan?

Günümüz insanı hissetmekten, düşünmekten ve ruhundan çok uzak. Nefsinin elinde birer Man kurt olmuş sanki herkes. Man kurtlar aslını gördüğü işkencelerle unutmuş, elinin altında olduğu kişilerin her bir emrini düşünmek-sizin yapan insanlardır. Daha doğrusu, insan olduklarını unutmuşlardır. Bizler de bir şekilde onlara benzemiyor muyuz? Modern dünya ile birlikte delirmiş, nefsinin buyruklarını sorgulamadan yapan bireylere dönmüşüz. Bir şeyleri hissetmiyoruz, duygularımız kangren olmuş sanki! Bir yerde birileri gözyaşlarına boğulurken biz tatilde giremediğimiz denize üzüliyoruz. Esas üzüntü duyacağımız şeye karşı nasıl da hissiziz... “Kardeşi açken tok yatan bizden değildir” diyor hadisi şerifte, demek ki hiçbirimiz bizden değiliz. Özgürlük naraları atarken, dedelerinden bu yana tutsak tutulan bir milletin asla farkına varmıyoruz. Hissetmediğimiz, düşünmediğimiz müddetçe insanlıktan bize ne kalır? İşte herkes nefsinin elinde birer mankurtken ruhlar nasıl da acı çekiyor... Lakin dedim ya, hissetmiyoruz artık, ruhumuzun acı çektiğini de anlayamıyoruz. Dolayısıyla şifa bulamıyoruz. Sonra ruhumuz daha çok hastalanıyor, derken bu bir kısır döngü halinde devam ediyor. Ve mûtenâ insan tam da burada belli ediyor kendisini. Seçkin kimseler işte bunlar. Herkes gibi farkına bile varılmayan bir kısır döngüde kaybolup gitmiyorlar. Onlar bir ruhları olduğunun farkındalar. Bu hastalıkla zamanda şifa arıyorlar, şifa oluyorlar. Onlar ki kendilerini biliyorlar. Bu, onları siyahlar arasında beyaz kılıyor. Bir inanışa göre Allah kalbini temiz tutan insanlara onlar için hayırlı olmayan şeyi hissettirmiş ki o kişi zarar görmesin ve kalbi kirlenmesin. O seçkin kimselerin de kalbi böyle olmalı ki bu modern dünyadan hastalık kapmıyorlar. Belki de kapıyorlardır fakat anlaşılma o ki çabucak iyileşiyorlar. Görüyorum ki onları mûtenâ kılan, kalplerinin güzelliği. Bu, aklıma Mevlâna’nın şu dizelerini getiriyor:

Kardeşim, sen düşünceden ibaretsin

Geriye kalan et ve kemiksin

Gül düşünür, gülistan olursun

Diken düşünür, dikenlik olursun

Rabbim her daim güzel düşünebilmeyi nasip etsin.

Mûtenâ bir şahsiyet olma temennisi ile...

*hadisi şerife istinaden

Süleyman Sırakaya

İÇİMİZDEN BİRİ, DUT AĞACI / 18.08.2024

Neredeyse tüm kültürlerin kendine has, sembolik anlamlar taşıyan, farklı değerleri temsil eden, toplum ve insanlar arası etkileşimi de mümkün kılan araçları vardır. Doğada var olan çok çeşitli nesnelere, duygusal ya da kutsal birçok anlam yüklenip, adı konulmamış bir bağ oluşturulur.

Bizim toplumumuzda da ırmak, dere, tepe, dağ, ova, kaya, ağaç gibi tabiatın birçok unsuruna toplumumuz çok farklı anlamlar yükler ve sembolleştirir.

İşte bu sembol suskunlardan biri de dut ağacıdır. Dut ağacı, bizimle o kadar iç içe girmiştir ki, o artık bizden biri olmuştur. Toplumumuzun ve ailemizin bir parçasıdır. Dut ağacı aynı insan misali, toplumdan uzak yaşayamaz, bir ormanda tek başına hayatını devam ettiremez. Evimizin bahçesinin en mümtaz yerinde, sokakların baş köşelerinde, mahallelerin en ulu orta yerinde hep bizimle birlikte. Bizim de ondan ayrı kalmamız, bir ferdimizin, bir yanımızın olmadığı hüznünü verir içimize.

Büyüklerimiz, onu küçük bir fidanken diğerler bahçemize, özenle bakar büyütürler, sokaktakiler de yalnız kalmaz mutlaka mahalle sakinleri kayıtsız kalmaz ilgilenir. Vefasız değildir dut ağacı da ilgiye misliyle karşılık verir, hızla gelişir büyür, meyve vermeye başlar. Gölgesi serinlik verir, serçelere yurt olur. Tırtılın ağzında ipek olur, koyunun karnında süt olur, arı için bal olur. Dilimizde şeker, yaramıza şifa olur.

Yazları, meyvesi için defalarca öyle sallanır, öyle sarsılır ki, bize hiç küsüp gücenmez; üstelikte meyvesini artırdıkça artırır. Meyveleri yensin diye kollarını balkonlarımıza kadar uzatır zahmetine aldırmadan. Üstelikte hiç dikenli yoktur. Herkese cömert davranır, faydalanır meyvesinden tüm canı çekenler. Fedakarlıkları bununla da sınırlı kalmaz. Her sırrımıza vakıf olur da bir gün olsun ifşa etmez. Kaç aşık gizlice buluşup, isimlerinin baş harfini kazımıştır bedenine, kaç komşu bir araya gelip, fısıldaşıp dedikodu yapmıştır gölgesinde. Kaç kere pazarlıklar yapılmıştır altında. Kaç kurbanımızı dalına asıp, kanını akıtmışsındır da hiç ses etmemiştir. Kaç salıncağın dayanağı olmuş, kaç çocuğun yaramazlığına tahammül etmiştir. Dahından bir çocuk düşüp kolunu kırsa, annesi kadar üzülmüştür. Evin, mahallenin çocuklarının büyüdüğüne, okula başladığına, evlendiğine şahit olur bizimle birlikte sevinir. Cenazelerimize üzüdür, hüzünlenir hal diliyle önce o taziyelerini iletir ev sahibine.

Bir gün gelir, motorlu bir testerenin dişleri ya da keskin bir baltanın ağzında hayatı son bulursa; kimseye gücenmez, gönül koymaz. Bedeni mobilya olur, sağlam ve mukavemetli, saz olur, ahenkli ve nameli. Yeri hiç dolduramaz, yerine kimse geçemez, kökleri hâlâ toprağın altında sapaş sağlam tutunmuştur. Yeşillenir yeniden kesildiği yerden. Bir umutla bağlanmıştı bize, büyük bir gururla sevmiştir bizi. Hiç unutulmaz, zamana bir virgül koymuştur adeta, “*büyük duttan önce, büyük duttan sonra*”, adreslerde, tariflerde yer bulmuştur, “*büyük dutu geçince, büyük duta varmadan*”. Sözlerde yüceliğin ifadesi olmuştur. “*büyük dut gibi heybetli*” dillerde tadı kalmıştır, “*bir bal, bir de büyük tutun meyvesi*”.

Ömrünün sonuna kadar yanımızdan ayrılmayan, vefalı, sadık, itaatkâr dut ağacı; dilimizde tadın, kalbimizde sevgin, zihnimizde ismin hiç eksilmesin.

Sıla Burçak

Kendimi bilmezdim, kalabalıkta kaybolmuş bir ney idim. Mutlak aşkın sırrına erdim, nefes oldum. Her biri insandı beni üfleyenler. Kemalime erip de iştince sırrımı, can oldular.

Bu benim sırı kavuşma hikayem.On dakika uzundur üç günlük bir kelebeğin ömrüne, beşinci gün ise mucize ; her gece karanlığı aydınlatan ayın ömründe, ömür bile değildir oysa ki bu mucize. Ondandır diyemem bu hikayem ne kadardır. Çıkarım ben yola, gönlümün, aşkımın ömrü kadardır bu yol.

Ben bir ney idim, hiç oldum. Hiçlikte kendimi buldum, cihana bedel nefes oldum.

Tarlalar boyuyduk hepimiz. Kör bir kuyunun yanında dururdu esen her yele doğru savrulan bedenlerimiz. Kader gemisinde kaptan olsan dahi çıkacak fırtınayı, ardından açacak güneşi bilemezmişsin. Ben de bilmiyordum. Bir sazlıkta diğerlerinden farkım olmadan yaşıyordum. Ancak bir gün bu her yöne savrulan güçsüz, aşkı tatmamış gönülsüz vücudum bir su hissetti. Bu bildiğim, vücudumun alıştığı, o su değildi. Sanki şu küçük vücuduma nurlar tecelli ediyordu. Her bir su damlası yok ediyordu benliğimi, karışıp Rahman’ın benliğine uzandıkça uzandım. Ben uzadım, varlığım kayboldu.

Küçük bir kamıştım, büyük görürdüm kendimi. Sonsuz semaya uzandı başım, öyle ufaldım ki gökte minik yıldız, çölde kum oldu varlığım.

Neydi bu içime doğan, kimin ateşinin külüyle yanıyordum böyle? Bu kül bile yakıyorken beni böylesi ne, nasıl bir yangındı bu aşkın sahibi? Duydum ki o kör kuyudan taşmış bu sular. Kendi taşlarını bile ıslatamazken nasıl böyle taşıp sula-yabilmişti kurak gönlümü? Ne denli bir sırda ki bu unutturmuştu bana kendimi?

Uzaklardan bir çoban geldi.Uzanmış başımı fark edip kopardı beni toprağımdan. Sandım ki buraya kadarmış yolum, oysa o ana kadar yaşamamışım bile. Çoban içimi boşalttı önce. Sonra bekledim. Saatlerce, günlerce...Eskiden olsa o sazlıkta beklerdim aylar dahi olsa ama şimdi zordu. İçim öylesine doluydu ki o taşan sularla haykırmak istiyordum bu sevdayı. Bekledikçe yandım, yandıkça daha da farkına vardım sırların.

Günü gelip her şey tamam olunca,bir insanın elinde hayat buldum.O üfledi, ben içimdeki aşkı anlattım.O üfledikçe ben nefes oldum onun körelmiş ruhuna.O insandı, ruhuna nefes buldu benimle. Tenden çıktı, can oldu içimdeki sevgiyle.

Bunlardan ibaretti benim hikayem. Çok şey anlatır oldum hiç olunca. Kendimden değildir bildiğim aslında. Yalnız tek bir bilenin sırrını anlatmaya çalışırım ancak.

Çok şey duyar oldu can olanlar.Kulaklarını açtıklarından değil, kalbine nefes aradıklarından.

Yolculuğum boyu nice şeyler yaşadım.Nefes oldum beni duymak isteyenlere.Büyüktüm,hiç oldum.Asıl olanı buldum. Kıyamete kadar sürer bu sır içimde, ben bu sırrı anlattıkça var oldum.

Ney İdim, Nefes Oldum; İnsan İdim Can Oldum.

Not: Bu yazı daha önce Mürekkep dergisinde yayınlanmıştır.

Pazar sabahının sessizliğinde sokakların arasından minibüs durağına doğru ilerliyordum. Elimdeki poşetin içinde renkli kartonlar vardı. Yavaş yavaş, düşünceli adımlarla hayatıma değer katacak bir proje yapmaya gidiyordum. Heyecanlı, düşünceli ne yapacağını bilmeyen acemi bir şöför gibiydim. Neden diye kendime soruyor, cevabı yokmuş gibi kafamı sallıyordum. Artık durağa varmışım. Çok geçmeden minibüs geldi. Projenin naklen gösterime gireceği yere gidiyordum. Minibüsün içerisinde açılmış bir arabesk müzikle kendimi sorguluyordum. Ya rezil olacaktım ya vezir. İneceğim yere varmışım. Minibüsten indim, etrafıma baktım, düşüncelerimi gözden geçirdim. Sağ tarafımdaki ses “evet yapmalısın her şeyin hazır” diyordu; sol tarafımdaki ses ise “hayır gerek yok, sen mi başaracaksın ne gerek var” diyordu. Adımlarımı atıyor bazen duraksıyordum. Bazen ileri bazen geri adım atıyordum. Heyecanımı yenerek kararımı vermiştim. Bu projeyi yapacaktım.

İlk önce masamı sandalyemi kartonumu aldım. Sonra projeyi yapacağım yere götürdüm. Elimdeki poşetten, kartonları çıkartıp, masamın üç tarafına asmaya başlamıştım. İnsanlar yavaş yavaş evlerinden dışarı çıkmaya başlamışlardı. Heyecan basmıştı. Her şey hazırdı. Başlayabilirdim hayalime. Başlayabilirdim kimsenin yapamayacağı bir işe. Ve sandalyeme oturdum. Sessizce beklemeye başladım.

Ayakkabı seslerini duyabiliyordum. Yanıma doğru biri yaklaşıyordu. Orta yaşlı bir hanımefendi. Pankartıma baktı. Yazıyı okudu. İlk başta şaşırdı! Sonra içten tebessümüyle bana bakıp gitti. Ardından gelen bir amca elini omuzuma koydu. Gülümseyerek, “aferin evlat, yolun açık olsun” dedi. Adeta yolculuğa çıkmıştım. Onlarca insanın arasında nereliydim, yaşımın kaç olduğu önemli değildi. Sadece oradaydım. Masa, sandalye ve kartonla.

Yazıyı okuyup gülmemeye çalışan, on metre ileride kahkahalara boğulan birileri vardı. Karşıda duran, arabanın arkasından fotoğraf çekmeye çalışan o küçük çocuğun objektifindeydim. Şaşkınlık mı hayret mi sanki hepsi vardı. Fotoğraf karesinde ben ve onlar vardı. Sadece hepimizin gülmesi yeterliydi. Albüm yapmıştık gündüzün ışığında. Araçların pencerelerinde bana bakan yüzler, buğulanmış camlara gülümseyen surat çiziyorlardı. O gün alışıık olmayan caddenin, böylesine ilginç bir şeye ev sahipliği yapması herkesin yüzünü güldürüyordu. Sanki insanlar, yaptığım bu projeye hasretmiş gibi davranıyorlardı. Hava kararıncaya kadar çok farklı tepkilerle karşılaştım.

Güneş artık kendini akşama bırakmak üzereydi. Yavaş yavaş, insanlar evlerine dönüyor, sokak ışıkları yanmaya başlıyordu. Kafeler de insanları içine alıyordu. Bir pazar esnafının tezgahını toplamaya başladığı vakte az kalmıştı. İki küçük kardeş yazıyı gördü. Büyük olanı yanıma geldi ve yazıyı heceleyerek okudu. “Siz-den bir te-bes-süm is-te-ye-bi-lir mi-yim yani bizden tebessüm mü istiyorsun” dedi. Bende “evet” dedim. Kardeşine baktı. Küçük kalplerin birleştiği o anda ikisi de şirin tatlı yüzleriyle tebessüm ettiler. Abi kardeşini markete götürdüğünü oradaki çikolatanın onu çok sevindirdiğini, sevdiğini söyledi. Kafasındaki bereyi çıkararak, kardeşinin saçlarının olmadığını göstererek, kanser hastası olduğunu söyledi. Abi, onu sen çok sevindirdin. Artık o çikolatayı bugün almamıza gerek kalmayacak. Yarın o çikolatayı mutlu olması için alırsız dedi. Bu beni çok etkilemişti. Beraber sizi gideceğiniz yere götüreyim mi dedim. Onlarda çok sevindi. Hele ki küçük kardeş, hızlıca, elimi sımsıkı tuttu. Benim elimi bırakma abi der gibiydi. Yarın da burada olur musun diyecekti, diyemedi. Sözcükler boğazında düğümlendi. Gözleri, masumluğun gölgesinde gülmek istiyordu.

Akşamın karanlığında insanların bakışları arasında günümün bana paha biçilmez bir şey kattığını biliyordum. İçimden iyi ki de yapmışım diyordum. Konuşmadan sadece gözlerin birbirindeki o samimiyeti, içtenliği alarak evime dönüyordum. Sözcüklerin yapamayacağı iletişimi veren, bir hissiyatla, iki kardeşin arasındaydım. Gösterime girecek filmin başrol oyuncusu edasıyla, arkasında yüzlerce tebessümle beraber, sokak ışığının, araba seslerinin, onlarca insanın arasından geçip gittik.

Arzu Sulayan

HİKMET

Hikmet, eski bir köyün ıssız yollarında kaybolmuş bir cevher gibi, herkesin peşinde koştuğu ama az kişinin bulabildiği bir hazinedir. Bu köy, yılların getirdiği yıpranmışlıkla, zamanın dokunuşlarını taşıyan taş evlerle doludur. Yıllar önce, köyde yaşayan yaşlı bir bilge, Hikmet’in ne olduğunu anlayan birkaç kişiden biriydi. Bilge, köy meydanındaki büyük çınarın altında, her akşam toplanan gençlere hikmetin sırrını anlatırdı. Ona göre hikmet, sadece bilgi değil, aynı zamanda bilginin doğru şekilde kullanılmasıydı.

Bir gün gençlerden biri, “Peki bilge kişi, hikmetin kaynağı nedir?” diye sordu. Bilge, derin bir nefes aldı ve gözlerini ufka doğru dikti. “Hikmet,” dedi, “içsel bir yolculuğun meyvesidir. Bilgelik, insanın kendisini tanımasıyla başlar. Kendi içindeki derinliği keşfeden kişi, dış dünyanın sırlarını da çözebilir.” Bu sözler, gençlerin zihninde yankılandı. Hepsi birer birer, bilgenin gösterdiği yolda kendi içsel yolculuklarına çıkmaya karar verdiler. İçlerindeki seslere kulak verip, hayatın karmaşası içinde dingingli aradılar. Zamanla, kimileri bu yolda derin anlamlar buldu, kimileri ise sadece yüzeyde gezindi.

Yıllar geçti, bilge kişi yaşlandı ve bir gün sessizce aralarından ayrıldı. Ancak köyün üstündeki o büyük çınar ağacı hala dimdik ayaktaıydı. Ağacın altında oturanlar, bilgenin bıraktığı izleri takip ederek hikmetin peşinde koşmaya devam ettiler.

Hikmet, bilgiyle birleşen bir bilgelikti. Onu bulmak, derin bir içsel arayış gerektiriyordu. Ve bu arayış, sadece akılla değil, kalple de yapılmalıydı. Çünkü hikmet, aklın ve kalbin bir araya geldiği yerde doğardı.

Senem Uras

BİR KÜÇÜK CENNET NİMETİ

Tekrardan yazıyorum, o kadar huzur verici ki... Bu denli ahenkli melodiler arasından çıkıp gelen senaryoları, planları yaşıyoruz. Plansız olaylar, düşünülmemiş, kendiliğinden süregelmiş durumlar, tesadüfen karşılaşılan güzel insanlar, rastgele “Hadi gidelim!” deyip gidilen yerler... Yaşam akışına teslim olunca nasıl da güzel geliyordu her bir detay. Düşünülerek bir yere varılmaz, planlasan olmaz dedikleri oluyordu. Neden? Nasıl? Akışa teslim değil de neydi bunun adı? Teslimiyet değil de neydi?..

Hani bazen sorgularız ya sebepsizce tüm varoluşu, her zerrenin o denli güçlü, manasının göğüs kafesimizde bir hazine olduğunu bilmeden... Cennet kokulu çiçeklerin, bu diyarlardan alıp götüren bitkilerin, eşsiz ezgilerin, ruhu güzel koca ağacın yemyeşil capcanlı yapraklarının farkında bile olmadan... Bir kez, sadece tek bir kez hissederek baksak ya şükrederek baksak ya bu uyuma, beklentisiz baksak ya, karşılaştırmasak hiçbirini bıraksak ya. Sadece teslim olarak kalsak ya. Benliğimizi unutsak geride bıraksak ya. Korkmasak üzerine gitssek ya. Her şeyi üstelemesek biraz da güvenssek ya. Hep biz yoktuk, olmayacağız da buraya geldik geçip gidiyoruz. Hiçbir zaman dünyaya çivi çakma niyetinde olmadım, bu kadar bağlanamadım, istemedim, bağlanmaktan kaçtım. Biliyordum. Bu beni yalnızca üzecekti, yalnızca yoracaktı, yıpratıcaktı. Olanlarla yetinmek varken fazlasını istemek, üç günlük dünyada kalıcı olduğunu düşünerek yanılığa düşmekten başka bizi yoramaz hiçbir şey. Ama işte bazen de küçücük şeylere bakıp bir şeyler alabilmek gerekiyor. En güzel verebileceğim örnek, “çocuklar.”

İnsan Karşısındaki Muhatabı Kadar İnsandır

Bilgisayar edasıyla olanı biteni kaydeden berrak zihinleri vardı onların. 7 yaşına kadar ne yaşamışlardı, yetişkinken ne yaşıyorlardı? O tertemiz, berrak zihinleri biz nasıl dolduruyorduk da yavrularımız büyüldüklerinde bize misliyle karşılığını veriyorlardı? Çoğunun farkında bile değiliz aslında ama öyle güzel kaydeden beyinleri vardı ki çocuklarımızın, öyle güzel şeylerin farkına varıyorlardı ki o küçük beyinler... Çoğu zaman bir yetişkinin aklına bile gelmeyecek küçücük bir detayı atlamıyorlardı. Hiç unutmam anasınıfı öğretmenimin bana gülümseyişini, hiç unutmam kocaman resimli bir kitap alıp bizi etrafına topladığını, hiç unutmam kitap sayfalarında kendimi bulduğumu. Öğretmenim bana kitapları sevdirdi belki de. 5-6 yaşında okumayı bilmezken o sevgi tohumunu gülümseyişiyile, hareketleriyle o nazıkçe içime serpiştirdi belki de. Ve bu yaşıma kadar okumaktan okutmaktan asla vazgeçmedim. Her şeyi biliyorum diyemedim hiçbir zaman. Demek de istemiyorum. Ama asıl söylemek istediğim gözümüzden kaçan mimiklerin bile bir çocuğun hayatını ve dolayısıyla o çocuğun büyüdüğünde hayatına dokunduğu insanları -zincirleme bir şekilde- etkileyeceğidir. İç ısıtan bir gülümseme, başka diyarlara sürükleyen bir nağme, yumuşak bir ses tonu bile o küçük beyinlere biz fark etmesek de kazınıyor ve vakti geldiğinde hiç umulmadık bir şekilde çıkıyor. Bize de zuhur edenlerin hayırlara vesile olmasını sağlamak düşünüyor. O tohumu neşeyle, sabırla ekmek düşünüyor; şikayetle, pişmanlıkla, olumsuz duygularla değil. Ben böyle yapacağım, yapmaya devam edeceğim çünkü o tohumun zamanı geldiğinde nasıl gün yüzüne çıkacağını çok iyi biliyorum.

İnsan Karşısındaki Muhatabı Kadar İnsandır

Çocuklar için hayat tek bir andan ibaretti, ne geçmiş vardı onlar için geçmişin pişmanlıkları, üzüntüleri, düşünceleri... Hiçbiri... Ne de gelecek vardı geleceğin kaygıları, endişeleri, acaba’ları... Hiçbiri... İşte bir tek çocuklar güzel yaşıyordu belki de bu hayatı. Nedenine nasılına karışmadan her şeyin, verilen her bir nimetin tadını belki de bir tek onlar çıkarabiliyorlardı. Sağımıza solumuza bakmadan geçtiğimiz yerlerin ruhunun derinliklerine bir tek çocuklar iniyordu. Belki de onlardan almamız gereken birçok ders var. Her şeyi biliyoruz diyerek nereye kadar büyüklük taslayacaktık? Biraz da bizim öğrenci olma vaktimiz gelmemiş miydi? Geldi de geçiyor zannımca. Bu iliklerimize kadar hissederek yaşamamamız gereken nadide hayatı keşkellerle geçirmek mi, yoksa küçücük bir çocuktan ders alıp hayatı izlemektense hissederek, şükrederek yaşamak mı? Tabii ki ikincisi.

Mehmet Benibil

İNSAN KARŞISINDAKİ MUHATABI KADAR İNSANDIR

İnsan... İnsan yalnız bir ada değildir, aksine, kendine atılan bir köprüdür. Fakat bu köprü, karşısındakiyle kurulduğu ölçüde anlam bulur. “İnsan karşısındakiinin muhatabı kadar insandır,” diyorum. Ne demek bu? Bireyin varoluşunu, düşünce dünyasını, derinliğini belirleyen şey, karşısındakiyle kurduğu ilişki, onunla girdiği diyalogdur. İnsanın varlık sahnesindeki serüveni, sürekli bir arayış ve kavrayış mücadelesidir. Bu mücadele, yalnızca dış dünyayı fethetmekle değil, aynı zamanda kendi iç dünyasına yolculuk etmekle anlam kazanır. Ve bu dünyayı karşısındaki zihin ve yürekle ne kadar paylaşabildiğidir. İnsan, bir monolog değil, sürekli bir diyalogdur. Bunu düşündükçe, başka bir şey kalmıyor aklımda. İnsan, neyle, kiminle, nasıl bir arada ise, ona dönüşüyor. Bir kalıba giriyor, bir biçim alıyor. Yalnız mı insan? Hayır, yalnız kalamaz; insan, hep bir başkasının yansıması. İlle de bir başkası olacak karşısında, ille de konuşacak, anlatacak, anlaşıacak. Anlaşamadığında, ne olur peki? Bir boşluk, bir hiçlik... Çünkü insan dediğin, bir başkasıyla var olur. Kendi başına kimdir, ne yapar, nasıl yaşar?

Düşünce dünyasında, insanın muhatabı ile kurduğu ilişki, onun kendi ruhunu inşa etmesindeki en temel araçlardan biridir. İnsan, bu dünyada yalnızca kendi varoluşunu anlamlandırmakla kalmaz, aynı zamanda başkalarının varlığı ile de var olur. “Muhatap” dediğimiz bu ilişki biçimi, insanın kendisiyle ve çevresiyle kurduğu köklü bir bağıdır. İnsan, bu bağda karşısındaki ile değil, kendi varoluşunun derinliğiyle yüzleşir. Karşısındaki, ona kim olduğunu ve ne olduğunu hatırlatır. Kitaplar, düşünceler, medeniyetler nasıl ki insanları birbirine bağlayan köprülerse, bireyin anlamı da başkasıyla kurduğu ilişkiyle vücut bulur. Karşısında bir muhatap bulamayan insan, yalnızca boşlukta yankılanan bir sestir. Ne kadar bilgili olursa olsun, ne kadar derin düşüncelere sahip olursa olsun, bu düşünceler karşısındaki bir zihne yansıyamıyorsa, eksiktir. Anlamak ve anlaşılmak, insanın gerçek sınavıdır.

İnsan, başkasıyla, onun düşünceleri ve duygularıyla bütünleştğinde «insan» olur. Yalnız başına düşünen bir beyin değil, düşünen bir toplumun parçasıdır. Tek bir zihnin çırpınışı, okyanusta kaybolan bir damladır; fakat o damla diğerleriyle birleştiğinde bir dalga olur. Kendini anlatamayan, karşısındakini anlayamayan bir insanın yalnızlığı, en büyük yalnızlıktır. İnsan, yalnızca içsel bir serüven değildir; başkasının varlığıyla tamamlanan bir hikâyedir. O hikâyede, her diyalog, her karşılaşma bir dönüm noktasıdır. Muhatabımı bulamayan insan, kimliğini bulamaz. İnsan, kendini en iyi anladığını düşündüğü kişiyle konuştuğunda, aslında o kişinin zihinsel ve duygusal dünyasıyla bir ayna ilişkisi kurar. Birini anlayabilmek, o kişinin dilini konuşabilmek, benzer bir düşünce ya da duygu dünyasına sahip olmayı gerektirir.

Sahi, ne kadar anlaşabiliyoruz? Kiminle neyi paylaşıyoruz? Bu soruların cevabı, bizim kim olduğumuzu da belirler. Çünkü kiminle neyi paylaşıyorsak, biz o oluyoruz. Düşünceler de yalnızlıkta büyümmez. Fikir, karşılıklı çarpışmalarla keskinleşir. Muhatabınız ne kadar güçlü ne kadar derin olursa, siz de o kadar güçlenirsiniz. Bir insan, kendi zihinsel evrenini karşısındakiyle genişletebildiği ölçüde zenginleşir. Eğer bir duvarın arkasında yankılanıyorsanız, yalnızca kendi sesinizi duyarsınız; fakat karşınızda bir insan varsa, o insan sizin zihninizin yankısı değil, sizinle konuşan, tartışan, sizi sorgulayan ve dönüştüren bir varlıktır.

Tek başına düşünen insan, kendi içinde kaybolur; fakat başkasıyla düşünen insan, o diyalogda yeniden doğar. İşte bu yüzden, insan karşısındaki muhatabı kadar insandır. Karşısındaki ne kadar geniş bir ufka sahipse, o kadar genişler; ne kadar dar bir zihniyete sahipse, o kadar daralır. İnsan, muhatabıyla büyür veya küçülür. Bununla birlikte, hayat, sürekli anlaşmazlıklarla dolu bir mücadele sahnesi değildir. İnsanlar birbirleriyle duygudaşlık kurmayı, anlamayı ve anlaşılmayı öğrendikçe, ilişkiler derinleşir ve zenginleşir. Kiminle daha iyi anlaşabiliyorsanız, o kişide kendinizden bir parça bulmuşsunuzdur. Bu ortak payda, insanlar arasındaki en güçlü bağlardan biridir. Çünkü insan, anlamak ve anlaşılmak ister. Bir başka insanın dünyasında kendine yer bulmak, insanın varoluşunu anlamlı kılan en temel deneyimlerden biridir.

Ruh anlayışında, insanın içsel zenginliği ve derinliği, yalnızca bireysel tefekkürle değil, başkalarıyla kurulan ilişkilerle açığa çıkar. Bir insan, kiminle anlaşabiliyor, kiminle ortak bir duygu ve düşünce dünyasında buluşabiliyorsa, o insan aslında kendi iç dünyasının sınırlarını keşfediyordur. Zira insan, yalnızca kendi dar dünyasında sıkışıp kaldığında değil, bir başkasının varlığına nüfuz ettiğinde büyür ve genişler. Bu büyüme, içsel bir zenginleşmenin, ahlaki bir yücelişin habercisidir. Varoluşunu ancak kendisine benzeyen ya da onu tamamlayan bir diğer ruhla karşılaştığında anlamlandırabilir. Muhatabı, bu noktada bir ayna görevi görür. Her insan, karşısındaki kişide kendi varlığını yansıtır. Çünkü insan, tek başına bir varlık değil, bir anlam arayışı içinde olan bir yolcudur. Bu yolculukta, kendini tanıma ve bilme çabası, karşısındakinin gözlerinde yeniden şekillenir.

Bir diğ er boyut ise, insanın kiminle anlaşamadığı meselesidir. Eğer birisiyle ortak bir dili, düşünce yapısını ya da duygusal bağı kuramıyorsak, bu, o kişiyle olan ilişkimizde kendi i  dünyamızdan bir şeylerin örtüşmediği anlamına gelir. O kişiyle anlaşamamak, bizim kendi sınırlarımızın da bir göstergesidir. Kendimizi en iyi hissettiğimiz kişilerle derin bağlar kurarken, bizi anlamayanlar ya da bizim anlamadıklarımızla yüzleşmek, bir anlamda kendimizi sorgulama fırsatı sunar. Belki de anlaşamadığımız insanlar, bizde eksik olan yönleri temsil eder. Onlarla iletişim kuramamak, o eksikliklerin farkına varmamız için bir uyarıdır.

 nsanlık tarihini şekillendiren de bu diyalog değil midir? Medeniyetler, karşılıklı etkileşimlerle büyüdü; düşünceler, tartışmalarla keskinleşti. Felsefe tarihine baktığımızda, her büyük düşünce, bir diğ er düşünceye cevap vermiş, onu eleştirmiş, onunla hesaplaşmıştır.  nsan zihni, karşısındaki muhatapla yoğrulan bir hamurdur. Peki, bu ne anlama gelir? Her insanın farklı insanlarla farklı yönleri açığa çıkar. Bir arkadaşımızla derin felsefi konuları konuşabilirken, başka bir arkadaşımızla gündelik hayatın basit detaylarında kayboluruz. Bir iç arkadaşımızla resmi bir dil kullanırken, en yakın dostumuzla içsel karmaşalarımızı paylaşırız. Bu farklı roller, aslında tek bir insanın çeşitli yüzlerini, derinliklerini ve potansiyelini ortaya koyar. Ancak bu rolleri oynarken, o yüzlerin hangisinin gerçek ‘‘biz’’ olduğunu sorgulamak gerekir mi? Belki de insan, bu farklı yüzlerinin toplamıdır ve her biri bir diğerini tamamlar.

Her insan, başkalarının zihinlerinde yeniden doğar, başkalarının düşünceleriyle sınanır ve başkalarının duygularında yankılanır.  nsan, ne kadar derin bir muhatap bulursa, o kadar derinleşir. Ve işte bu yüzden, insan karşısındakinin muhatabı kadar insandır. Kiminle anlaşabiliyorsan sen o kişi'in aslında...

Ümmügülsüm Ağbal

KARANLIK DEHL  ZDE SOLUK FENER

G  z kapakların aralanıyor, bakıyorsun, hava aydınlanalı çok olmuş, ruhun henüz karanlık. Bir  aresizlik ki sarmış seni. Yorulmuşsun. Huzuru arıyorsun. Eski ahitte bilgelerin ağızlarına pranga olmuş huzuru....

 nsanın hududu bir bilmece senin i in, cevabını öğrenmek istemediğin. ‘Yarın’ diye bir lanet var sarmış seni yalnız onu bekliyorsun. ‘Yarın’ karanlıkta kalsın diye meşaleler ışıklar biriktiriyorsun, oysa elinde yalnız bu gün var. Bu gün için bir mum yakacağın yok. Her gün aynı göğe farklı gözlerle bakıyorsun. Sonra a ıyor elini annenden duyduğun duaları ediyorsun. Kendin dua edemiyorsun, hayallerin hala g  l  n etrafındaki   r  k otlar gibi. Hayat senin i in akıp gidiyor. Yağmuru hiç sevmeden, yorgun yüreğini şiirle hiç dinlendirmeden, kızıl güneşin altında umut dolu naralar atmadan, dünyaya hiç yürekte bakmadan ve bir çocuğa şefkatle bakmadan gelip geçiyor, avucunda akıp gidiyor hayat. Kendin değilsin biliyorsun, büyük bir tiyatro oyununu oynuyorsun. Hiç fırsat bulamamışsın kendin olmaya. Geceye dalıyor düşüncelerin, Afrodite’in saçları geceyi dalgalandırırken hayatı düşünüyorsun. Huzura kavuşmayı hayal ediyorsun. Hayal kurmayı beceremediğin gibi eline yüzüne bulaştırıyorsun.

‘‘Bir karga’’ diyorsun ‘‘Bir karga sesi duyarsam bu gece yeni bir sayfa açacağım. Yeni bir hayat kuracağım kendime’’ diyorsun. Çölde yarenini bekleyen aslanlar gibi sesiz, umut dolu ve birazda utangaç, bekliyorsun. Gece bi- tiyor gözlerine ağır geliyor g  z bebeklerin. Hayal kurmayı beceremediğin i in rüya da görmüyorsun. Bir karga sesiyle uyanıyorsun ama ahtini unutmış halde uyanıyorsun. Tabiat Eroica senfonisini  alıyor. Bu senfoniyle sana seslendi ne konuştuğunu, sana ne söylediğini gözlerine yaşam ışığını nasıl verdiğini, kimse bilmiyordu. Kimilerine göre delirmiş kimilerine göre yeniden doğmuştun.

 lham mı denmeli yoksa bir dürtü m   bilinmez, yerini unuttuğun kalemini buluyorsun. Yazmaya başlıyorsun. Ruhun hududunu yazmaya. Kalemin gücüne boyun eğiyorsun. Kağıdın sonsuzluğuyla sarhoş oluyor, g  remediğin bir gücü ‘inancı’ selamlıyorsun. Sayfalarca yazıyor duramıyorsun. Kalem bir benliği yakalıyor parmaklarının arasında, senin ruhundan bir parça alıyor, onu kendine mürekkep biliyor. Yazarken bilgiler fısıldıyor kulağına. Her daim içinde olduğun o karanlık dehliz birden aydınlanıyor. Renkler beliriyor gözlerinin önünde. Ağaçlar yeşilmiş diyorsun i inden yeşil bir anlam kazanıyor seninle. O an anlıyorsun ruhunu temizlemek için sana bir şans verildiğini. Kalemine sarlıyorsun, fısıldıyorsun uğultulu tepelerdeki keşişler gibi; ‘‘Karanlığın en dibinde evreni aydınlatacak bir ışık olacağım’’ diyorsun gece fısıltınla aydınlanıyor. Umut yerleşiyor iliklerine, gözlerin perdeleniyor g  z kapaklarınla. Uykusu sessiz usulca sarıyor seni, kısa vadeli terk ediyorsun dünyayı...

Handan Sarıkuş

F  L  ST  N KATL  AMI HAKKINDA

Her gün pamuk şeker gibi tatlı, süt kadar saf ve temiz yüzler görüyorsunuz ya evlatlarınıza ve torunlarınıza baktığınızda. Filistin’de o tertemiz, melek yüzlü bebek ve çocuklar her gün vahşice   ld  r  l  yor. Sağ kalanlar da ne zaman topların hedefi olacakları ya da ne zaman açlıktan ölecekleri korkusuyla yaşıyorlar. Gözlerinde endişeli bakışlar, kalplerinde acı ile hayatın ağır yüklerini omuzluyorlar. Bir de bu çocukların, ailelerinin yaşadıkları çaresizliği d  ş  n  n. Ne büyük acı, ne büyük keder... Allah kimseye yaşatmasın. Ama Filistin’de yaşanıyor işte. Her an Cani, Terörist Sözde Devlet ve Yardak ıları tarafından onlarca masum  ocuk, insafsızca öldürülüyor ya da yaralanıyor. Ve en kötüsü de ne biliyor musunuz? Y  re  dayanmayan bu acılar yaşanırken, tüm dünyanın ve bilhassa da maalesef dindaşlarımızın, zalimlerin  ığırtkanlıklarına kulak tıkaması, katliamlarını görmezden gelmesi. Yanı başımızda binlerce insanın canına kıyılırken, bizlerin gündeminde dahi olmaması. Oysa Efendimiz buyurdu ki ‘‘‘**Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acıtmakta ve birbirlerini korumakta bir v  coda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.**’’ O halde uzmumuz kadar yakın olan kardeşlerimizin acılarını hissetmemize engel olan nedir? Ne engel oldu da onlar acıdan, kederden inim inim inlerken bizler güllük gülistanlık yaşamaya devam edebiliyoruz? Bu zulüm kor gibi bedenlerini ve yüreklerini yakarken neden bizler onların dertleriyle dertlenemiyoruz? Tepkilerimizi bir a  cılız kınamayla sınırlayıp eyleme d  kemiyoruz? Dahası bu zulme sessiz kalırsak işgalci zihniyetin bir sonra ki hedefi olacağımızı **görmüyor muyuz? Ya da bunları düşünmekle keyfimizi kaçırmak** mı istemiyoruz? Cevap bunların hangisi? Yoksa hepsi mi?

Hangi inanç, hangi millet, hangi ideolojiden olursa olsun erdemi, merhameti ve adaleti içinde taşıyan her bir bireyin ve devletlerin var olan tüm imkanlarıyla bu zorbalığa ve caniliğe bir an önce karşı koyması tüm insanlık için zorunlu bir   devdirdir. Zira tarih bu zulmü gerçekleştirenler kadar bu zulme sessiz kalanları da unutmayacaktır. 21. Yüzyılda gerçekleşen bu soykırımın tarihe bir kara leke olarak geçeceği hiç şüphesizdir.

Müberra Nur Sayış	F��L��ST��N’İN CESUR ÇOCUKLARI	ULU BEKLEYİş	AğARAN �A�
Dilinin ucunda, s��k��ta uğramış kalplere isyanı, tahammülü zor ve müşkül.	Handan Sarıkuş	Betül Bahktutan	Ahsen Nisa DEM��R
Dünya görmez olmuştu,	Zihnine, yüreğine kir değmemiş	Bir şiir	Gidiyorum bu karanlık
Kulakları tıkalı koca dünya.	Kırmak, incitmek bilmeyen	Ka� insanı d��ş��nd��r��?	Filmler sahnesinden
Afrika da, Ortadoğu da ve Balkanlar’da sessiz bir �ığlık!	Tüm dünyadaki çocuklar gibi masum	Bir	Kötülüklerin verdiği kısır döngüden
Feryat ile kan,	Filistin’in erken büyüyen çocukları	�ki	Baharı bekleme cesaretine nail olmadan
Vaveyla ile suskun...		���?	Gözlerimi kapatıp gidiyorum
Gece k��bus sahneleri bir çocuğun gözünde,	Bir gün işgal edildi çok sevdikleri toprakları	Tek bir güvercine ka� buğday tanesi yeter?	
�ışık yok muydu koca gezegende ?	Küçücük yürekleri mesken oldu dağlara	Ulu bir padişah,	Kötülerin galip olduğu deھřet
Neredeydi büyükleri, evi, kardeşi ?	Zehirli sarmaşıklar sardı ruhlarını	Ka� Z��mr��d�� Anka kuşuna hükmedebilir?	Verici bu �ağ
Siyah gözler şimdi daha kara,	çaresizlik içinde kıvrandı minik bedenleri	En iyisi biz bırakalım	Kıyameti fısıldıyor her bir noksanımıza
Korkunun tonu muydu yoksa.		Güvercinler duyursunlar her padişaha �t��şleriyle,	Ve insanlık alışmaya doğru giderken
Yırtıcı bir ses, vahşi hayvanlar yanında suskun. Bağırsa yıkık betonların ardına,	�aldılar mutluluklarını ellerinden	Esas H��nk��r;	Bu �ağa
Duyan var mı? Gören var mı?	Ve aldılar g��l��msemelerini yüzlerinden	Alın teridir.	Uyanmak istemiyorum
Yoktu kimse, duyulmamıştı sesi yine...	Fakat koparamadılar heyecanı kalplerinden	Sonra göstersinler,	Ne olur siz de uyandırmayın
Hi�ten küçük bedeni, titrek ve serindi,	Onlar umudun simgesi küçük direniş�ilerdi	�nan�la havalanan kanatlarına,	
Hangi yıkılmış taş ısıttırdı ki kendini?		Yükleyip s��nd��rd��kleri,	Her suskunluğumuz
Ateşten bir bulut, külleri insan teni,	Korku salardı kan emicilerine tek birinin varlığı bile	Bir başka çabalarından doğan o tatlı meyveyi.	Vicdanımızdan bir parça
şimdi kimin evi yitip gitmişti?	Tüm canilikleri devam etti dünyanın gözü önünde	Ardından yine azmedinceye değin	Alıp g��t��r��yorken
‘Yardım edin’ sesleri,	Yine de boyun eğmediler zalimlere	Yetinsinler	Kötülük her bir sokakta kula� atarken
Medet kimdendi?	�l��m��n pençesinde bile tek söz vardı dillerinde	Tüm insanlığın	Daha kıyamet kopmamışken
Dünya sessiz ve uykuda !	‘‘Nehirden denize Filistin �zg��r olacak’’	Nank��rl��ğ�� kadar eden	Ben artık ne uyumak ne de uyanmak isti- yorum
Rahat tüylü yatakların da...		Ulu bir bekleyişle.	
Bir bina ��k��nt��s��nde !	Onların bu dirayeti merak uyandırdı �slamiyet’i bilmeyenlere		
Küçük bir bedenin eli...	Teslimiyetleri birçoklarının Müslümanlığına oldu vesile		
Dünya sessiz ve uykuda !	Barişa hasret koca yürekleriyle		
Rahat tüylü yatakların da...	�slamın küçük tebliğcileri olarak kaldılar tüm zihinlerde		

TEFTİŞ ET	KAYIP	NE İSTER NE İSTEMEZ	GÜL
Osman Akçay	Zeynep Şule Şahin	Furkan SAYAN	Neslihan Arıcı
Kâmil oldum sanarak, çıkma sakın ortaya Nefsinin arzuları, yiter mi sor teftiş et Herkes işini yapar, hemen gelme oltaya Fırsat versen Şeytan’a, üter mi sor teftiş et	İnceden okşar yüreğimi hüznün Gözyaşıdır yağmur gökyüzün	Selamlar selamı ey geçtiğim yollar! Bir puro dumanı geride anılar. Avni özler geçmişi durmak bilmeksizin, Fermanda yazılır ölümler çocukluğu kesin.	Bâb-ı dilde açan gülüm Senden gayrısı kokar mı güzel? Bülbül dahî hasret Sana İraktayım, halim derbeder. Ayn- i rahta gözlerim Gönlümde binbir keder; Seni ararım ya her gün Bana deli derler, Mecnun derler.
Yolu kaybeden böcek, kuş dolu dala konar Vakitsiz açan çiçek, kısa zamanda donar Kendini arif gören, kibirden putlar yonar Yakılmayan bir soba, tüter mi sor teftiş et	Hâllenir asrın karanlığında gurur Aşıkârdır ateş, gönlüne vurur	Hayat başlar, dilenir doğmak yeniden. İstraptır 19 yıldır ona bu beden. Yaşadığı oldu, evet, dumanları tüter; Peşinden ayrılmaz ulan keder!	
Ömür bitmeden bitmez, Hak yolunun uğraşı Önce kendini düzelt, berber yapar tıraşı Arındır kirden ruhu, doldur her gün farası Ekilmeden bir tohum, biter mi sor teftiş et	Âminler eser efsunlu gecelerde Rüzgâr, toprak ve su bir olur hecelerde	Gurbet eller koca birer vapur gözünde, Gençliğine iner karanlık bir perde. Hıncahınc dolu başkentler başkentinde. Avnidir, odur; ıssız, yalnız ve avare.	HİÇ’TEN İÇ’E Susan Altundağ Sevdiklerinin çıktığı ve uzanamayan ellerin Duyduğun ızdırıp ve dermansız derdin Yapılan zulüm ve dilsiz ağzın Karşındaki zalim ve kördüğüm bağladığın ruhun
İnsan beşerdir elbet, yanılır yoldan şaşar Tövbe yolu açıktır, pişmanlık engel aşar Damlalar birleşerek, sel olduğunda taşar Scherden önce horoz, öter mi sor teftiş et	Zincirlemezs en uçuş up gider sevdalar Sürgünlerde kaybolur feryatlar		Sonra... Sonra masum bir çocuğun gülüşü Tenine dokunan anne kokusu Güneşin doğuşu ile ötüş en kuşlar Ve buna şahit pelerinsiz bedenin Hasreti unutturan sonsuz vuslatlar, Ay ışığından parlak sadetler Kelamsız izah edilen tarifsiz duygular.
Seğmenoğlu ne bilsin, sende olan durumu Bir de yanıt beklersin, bu sorduğun soru mu Her kul kendini bilsin, dü rüst yapsın yorumu Başkasının gö rtüş ü, noter mi sor teftiş et	Ziyan gelmez kaybolan mısralardan Aşk ekersen mermilere kanamaz hülyan		Sonra umut... Sonra yaşamak ve yaş atmak arzusu Varsa çocuk , gülüyor ve gü ldürtüyorsa Güneş, el-pençe seyir kalan bize rağmen doğ up batı yorsa Deniz boğmadan çoş up dalgalanı yorsa Bulutlar devam ediyorsa gö kyüzünde sü zülmeye Ay , geceye inat parlı yorsa Mamafih vardır bir serzeniş, bir inanç ve umut...

Sinem Uğurlar

İHMALİN ELMAS PARILTISINDA ÇÖKÜŞ: Olmamış Bir Geleceğin Harabeleri

2199 yılına gelindiğinde, şehirler taşla ya da çelikle değil, rüyalarla inşa ediliyordu. Zamanın bir aksesuar olduğu, işlevselliğin güzelliğe hakaret sayıldığı bu yüzen kuleler, bir zamanlar unutulmuş bir ütopyanın fısıltılarıyla ayakta duruyordu. Bu şehirler sadece düşmedi—hayır, tam anlamıyla bir ihtişam içinde *yok oldular*. Kendi ışıltılı hayallerinin ağırlığı altında çökerek, ihmalî bir lüks olarak kucakladılar.

Bir zamanlar sokaklar, üzerlerinden opera sahnesinde süzülen araçların kaydığı sıvı altınla kaplıydı. Binaların duvarları sadece sanatla kaplanmamıştı; bizzat sanattı. Her gün bambaşka bir yüzle, o anki ruh halini, arzuları, keyifleri yansıtan yüzeylerdi. Bugün, gökdeleninizin bir Botticelli tablosu gibi görünmesini mi istersiniz? Hemen! Yarın belki de kuantum minimalist bir şey? Neden olmasın?

Fakat güzellik, tıpkı her şey gibi, bir sona sahipti. Ve şehir çatlamaya başladı—gözle görülür değil elbette. Çatlaklar, ruhundaydı, toplu hayal gücünde oluşan ince yarıklar. Bakım, bu fütürist dandy’ler için fazla sıradan bir fikirdi. Yüzen sarayları paslanmaya başladığında, bu pas metalden değil, unutulmuş rüyaların yavaş çürümesinden kaynaklanıyordu.

Hükümet—eğer ona hükümet denebilirse—bir kurumdan ziyade, takipçi sayısı ve dikkatle küratörlük edilmiş “zevk” anlayışı olan influencer’ların oluşturduğu bir kabileydi. Bu zevk öncüleri, elmaslarla süslü elleriyle, her köşede yeni bir estetik devrimin beklediğine söz veriyordu. Ama unuttukları bir şey vardı: En lüks makinelerin bile yağa, en ince ipliklerin bile bakıma ihtiyacı olur.

İhmal bir başarısızlık değildi—hayır, burada bir performans sanatıydı. İktidarın büyük salonları, bilinçli olarak çürümeye terk ediliyordu; her toz tabakası, tasarıma gravitas katıyordu. Elitler, çürüyen havayı kristalize maskelerle soluyor, ciğerlerine dolan çürüme zerreciklerini bir stil beyanı olarak kucaklıyorlardı: *“Tarihi soluyorum.”* Çöken binaların önünde selfie çekiyorlar, elmas kaplı drone’lar bu ihtişamlı harabeleri arka plana arak onları ölümsüzleştiriyordu. Sanki entropiyi saf zarafetle aşmışlardı.

Şehrin devasa bölümleri “oturulamaz” ilan edilmişti, bir zamanlar cıvıl cıvıl olan yapılar artık çürümeye terk edilmiş müze parçaları gibiydi. Bir zamanlar göz kamaştıracak kadar parlak açan bahçeler, şimdi kristalleşmiş otlarla doluydu. Yollar, eski bir parşömen gibi kıvrılarak çatlıyordu, neon tabelaların soluk yansımaları hafifçe parlıyordu. Boş sokaklarda, unutulmuş kutlamaların fısıltısı duyuluyordu: *“Yarın yeniden inşa edeceğiz...”* Ama o yarın hiç gelmedi.

Ve bu mükemmelliğin enkazında, büyümlü bir şey oldu. Yıkılan sadece binalar değildi—gelecek fikrinin kendisi de çöktü. Bir yıldızın kendi içine çökmesi gibi, ilerleme kavramı kendi yarattığı bir kara deliğe doğru çekildi. Toplum o kadar ileri gitmişti ki, kendi başlangıç noktasına geri döndü; parıldayan, ironik bir distopyaya dönüştü. Burada çürüme bir hata değil, bir moda beyanıydı.

Şehir, parıldayan bir moloz katedrali oldu. Bir zamanlar krom ve camdan yükselen kuleler, şimdi sokakları kaplayan ışıltılı elmaslara dönüşmüştü. Her adımda, ayakların altında unutulmuş hayallerin çıtırtısı yankılanıyordu. Kalan vatandaşlar, kıyafetleri yırtık, teknolojileri işlevsizdi—ama *karizmaları*, ah, dokunulmazdı. Kimse enerji şebekelerinin uzun zaman önce çöktüğünü ya da bir zamanlar kusursuz olan gökyüzünün şimdi kalıcı bir alacakaranlığa büründüğünü umursamıyordu. Kalan birkaç vatandaş, salonlarının kalıntılarında son damla şampanyalarını yudumlarken kahkahalarla dolup taşıyordu. Sanki zamanı fethetmişlerdi: En büyük düşmanlarını—*zamanı*—yerle bir etmişlerdi.Çünkü zaman nedir ki, sonsuza dek parlayabiliyorsan?Ve böylece, bir zamanlar insanlığın en büyük başarılarının simgesi olan şehir, ölüm döşeginde parıldamaya devam etti. Neon ışıklar son bir kez yanıp sönlüp sessizliğe gömüldü, ama kimse fark etmedi. Herkes, parçalanmış aynalarda yansıyan kendi suretlerine hayranlıkla bakıyordu, çünkü o aynalar—çürümesine rağmen—hala elmaslar gibi ışığı yakalayabiliyordu.Sonunda, elinizde parçalanan güzellikten daha değerli ne olabilir ki? İhmal tarafından yıkılan bir şehir, sonuçta, tüm mücevherlerin en kıymetlisidir.Ve mücevherler, bildiğimiz üzere, *ebedidir*. Not: Bu yazı daha önce Lento dergide yayınlanmıştır.

SARI BİR ÖLÜM TURUNCU BİR VEDA

Ayrılığa dair tek kelimelik şiirdir Eylül...

Sarı ölümle turuncu bir vedanın tam ortasında, sessizce mırıldandığımız “keşke” dir Eylül...

Serin kızıl akşamlarda kuruyup dökülen yaz çiçeklerinin balkondaki sıralı beyaz saksılarına bakarken, önümüzdeki bahar yeniden doğacaklarını düşünüp umudun şalını sırtına almaktır Eylül...

Karın, yağmurun, rüzgârın öncesinde kahverengi, uzun yeleli atına atlayıp gelen, üşüyecek çocukları düşündükçe kızaran, beklemeyi ezberleyenleri gördükçe sararan, mahcup bir o kadarda mağlup habercidir Eylül...

Rüzgâra yenilen yaprağın, güneşten sıkılan toprağın, bahçesinden şikayet eden bahçevanın pişmanlığıdır Eylül...

Hayat yolculuğumuzun sokaklarına benzetirim mevsimleri. Umut, telaş, sorgulama sonrası veda... Son sokağa yürürken diğer sokaktan taşıdıklarımızı da vururuz sırtımıza. Vedadan önceki sorgulama sokağında, mevsimine de sirayet eden melankoli sarıp sarmalar bizi. Sonbahar demişler adına, heybesinde şiir taşıyan adamların onu hüzünle eşleştirmesi de kaçınılmazdı belki de.

“Kimseler görmedi Ömür hanım

Bu dünyadan ben geçtim

İçimde umudun kırk kilitli sandıkları

Elimde bir avuç düş ölüsü

Yüreğim içinde senin ve benim ağırlığım

Benim olmayan bir garip gülümsemeyle yüzümde

İncelik adına ben geçtim

.....

.....

Kalbimin üstünde binlerce bıçak ağzı

Ve yüzün ömrümün atlası

Düzlükleri bunalıtı, yükseklikleri korku, uçurumları yıkıntılarımla dolu bir engebeler atlası

.....

.....

Demişti şair Erbaş”Ömür hanımla güz konuşmaları”nda...

Yeşilin usul vedası saçlarına ilk beyaz düştüğünde kına süren annelerin kızılına değildir, üzgün ağaçların yapraktan oğul ve kızlarına. Sonra sarının hükümdar oldum yanılgısına bırakır yerini. Kırmızı eteklerini yeryüzüne değdiren gökyüzü, flemenko yapan gece saçlı kadının mağrur duruşunu andırır... Topuklarını yere vururken rüzgârın etkisi ne kadar çetin olursa olsun dimdik başıyla savaşı ruhunu serpiştirir, doğanın ünvan değişim törenine...

Üzerimize yakışmadığını yeni keşfettiğimiz daralan, boğan, sıkın kıyafetlerden, eşyalardan, hatta insanlardan arınmanın zaruri olduğunu düşündüğümüz yol ayrımıdır Eylül... Üstelik onlara sahip olmak isterken kırıp döktüklerimizi anımsamanın mahçubiyetiyle...

Atılan, gözden çıkarılanların aksine, veda sokağına girmeden yapılan hazırlıkların telaşdır birazbda Eylül... Binbir emekle yapılıp raflara dizilen konservelerin, reçellerin, kurutulup muhafaza edilen onca şeyin kıymetini kavradığımız andır Eylül...

Hani çıkış kapısından bir önceki peronda ardımızda bıraktıklarımız kalabalık, bavulumuza aldıklarımız yanlızlıklarımızdır ya biraz öyledir işte... Kat edilen tüm sokakların sonuna kadar yanımızda olan elin sıcaklığını ilk kez bu kadar derin hissederiz de en çok o elin sahibini incittiğimizi anımsarız ya....

Göçmen kuşların yerinde olmak isteyenlerle ilk fırtınada terki diyar edişlerine içerleyenlerin tarafını seçtikleri, kuşları sevmekle hislerini anlamanın aynı şey olmadığını düşünmenin vaktidir Eylül...

Yolun başında gözünden kaçan her şey gibi, yavruları için hazırlık yapan güvercinin onlarca kurumuş çalı çırpıdan yuva inşa edişini, serçelerin yaklaşan ağır koşullara aldırmandan direniş şarkıları söylediklerini işitmeye, görmeye başlarsınız ya...

Sınırsızlıkla belirlediğiniz hayâl biletlelerini en sevdiğiniz kitabın arasında taşırken, barbarca konduğunuz demir parmaklıkların ömür pencerenize düşen gölgesidir Eylül...

Adaletsizliğin kızarmayı unuttmuş yüzünün, sarı bir ölüme hüküm giydirdiği adamın vedasını, umutsuzluğa değil direnişe boyamasının hikâyesidir Eylül..

23’üncü koğuşun ziyaretçi gününde, kirli camın ardından yaprak yaprak dökülürken, ziyaretçisine sevgiye ait kelimeler sunan sevgilidir Eylül...

Ve yağmur yüklü bakışlarını ranzasındaki rutubetli gecelere saklayıp umuda, insana, bahara, iyiliğe dair ne varsa 45 dakikaya sığdırabilen turuncu bir şiirdir Eylül...

Not: Bu yazı daha öne Kadran Dergisi’nde yayınlanmıştır.

BOYKOTA DAİR – Merve Özçiçek

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamd; yüzü suyu hürmetine yaratılan kâinatın son peygamberi Muhammed Mustafa’ya (sallallahu aleyhi vesellem) salat; selam ise âline, ashabına ve O’nun yolundan giden cümle ehl-i sünnetin üzerine olsun.

Geçtiğimiz aylarda ihya ettiğimiz mevlid kandilimizin cümle müminlere hayır getirmesi duasıyla sözlerime başlamak isterim. Efendimiz s.a.v.’in dünyaya teşrif ettiği mübarek ayda ümmete musibetten uzak bir ömür niyaz ediyorum. Fakat burası imtihan dünyası netice de ‘işittik ve itaat ettik’ diyen herkesin iman ettiği bir hakikat. Vatan topraklarımıza oldukça yakın yerde din kardeşlerimizin yaşadığı, büyük ve acı dolu imtihan gibi.

Kutsallığı Mekke ve Medine’den sonra gelen, Peygamberimiz ’in miraca yükseldiği ve bizlere göz aydınlığı olan namazı armağan olarak getirdiği o kutlu toprak Kudüs. Orada uzun zamandır yaşanan, yaklaşık bir buçuk senedir tüm dünyaya aşikâr olan sıkıntılı ve acılı zamanlar ise herkesin malumu. Herkes demek yanlış bir ifade oldu kanaatimce; insan olan, Müslüman olan ve bu Müslümanlığı samimi olarak yaşayanlarca malum olan acı; Gazze, Filistin ve Kudüs...

Dünyanın gözü önünde yaşanan kocaman bir katliam var. Bu katliamda ağzına kilit vurulmuş, kilidin anahtarı dipsiz bir kuyuda ve o kuyudan ‘buldum’ diyerek çıkartıp önlerine kimin fırlatacağı merak konusu olan dünya var karşımızda. Zulüm karşısında susan dilsiz şeytandır. Dedik ya bu acıyı samimi yaşayanlar aslında samimi Müslüman olanlardır diye; bir diğer acı tablo da burada çıkıyor karşımıza. Sözde 56 İslam ülkesi de var karşımızda.

‘Müminler, birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer.’ hadisi şerifi ne kadar samimi Müslüman olduğumuzun ölçüsünü veriyor bizlere. Madem elimizde ölçü var, şimdi kendimize soru sormaya başlayabiliriz o vakit. Ben samimi Müslüman mıyım? Dünyaya aşikâr olan bana da aşikâr oldu mu? Parmaklarım, elim, kolum kopuyor ben hissediyor muyum yoksa hayali bir narkozun etkisinde miyim? Yüzüme sıçrayan kanın sıcaklığını hissedebiliyor muyum? Bu sorulara ‘Evet!’ cevabını verebiliyorsak şimdi de ‘Ne yapabilirim?’ sorusunu kendimize sorabiliriz. Cevabı ise çok basit: Boykot! Yapılan zulümler bu kadar artmış ve kimse yaptığı zulmü gizlemiyorken biz de elimizdeki gücü kullanmalıyız. Yahudi ürünlerini ve bu zulme ortak olan diğer ülkelerin ürünlerini kullanmamalıyız. Kullanmama-ya özen göstermekten bahsetmiyorum, direk olarak kullanmamayı vurguluyorum. Yukarıda imtihan dünyası dedik, kimisi ölüm kokusu, sürgün, soykırım, yalnızlık ile imtihan olurken kimisi de kocaman bir süpermarketin içerisinde nefesine daha ağır geleni satın almakla imtihan oluyor.

Uygulanması gereken çok basit ve birkaç adımda hayatımıza yerleştirebileceğimiz düzeyde. Öncelikle her ürünün bir alternatifi olduğunu bilerek başlayabiliriz. Yahudi ürünlerini almaya mecbur olmadığımızı aslında Müslümanlar olarak daha iyisini ürettiğimizi ve üretebileceğimizi kabul etmeliyiz. Bir nevi aşağılık kompleksimizi bırakmalıyız da denebilir öncelikli olarak. Sonra bu ürünleri satın alırken ‘Ama bembeyaz tişörtümdeki leke çıkmaz’ düşüncesinde değil, ‘Ben bunu alırsam tişörtüme kan bulaşmayacak.’ düşüncesiyle alışverişimizi yapmalıyız. Üçüncü aşama ise boykot ürünü satın alırsam bunun bir mermi, bir bomba ve katledilen yüzlerce din kardeşimiz olduğunu unutmamalıyız. Dördüncü ve son aşamayı ise okuduğum kitapta geçen çok güzel bir ifade ile anlatmak istiyorum: ‘Bir başına dünyayı mı kurtaracaksın? EVET!’ Üstat Necip Fazıl Kısakürek’in gençliğe hitabesinde mevzu bahis ettiği ‘Kim var?’ diye sorulduğunda sağına soluna bakmadan, ‘Ben varım!’ cevabını verici, ‘Benim olmadığım yerde kimse yoktur.’ şuuruyla dava ahlakına sahip gençlik ve bir Müslüman olarak boykotu uyguladığımızda, özgüven sahibi olacağımıza kendimiz de şahit olacağız. Kısacası kendimizi yalnız görüp, benim yaptığımdan ne olacak diye düşünmeden boykota devam etmek ‘Ben samimi Müslümanım.’ cevabını verici herkesin imtihanıdır.

Hayatımızı kuşatan ilahi emrin buyruğuna uymak, zihin dünyanız ve fikirlerinizde nasıl bir boşluğu doldurmaktadır? Gönül dünyanızı dolduran değerler bütünü nedir?

Bu dünyada bir gurbet hayatı yaşıyoruz. Büyük hikâyenin içinde biz de kendi küçük hikâyemizi yazıyoruz bir bakıma. Asıl geliş amacımız unutulunca zihin dünyamızda ve fikirlerimizde de tatmin edilemeyen derin boşluklar oluşmaktadır. Hayata, insanlara, eşyaya, olaylara ve bütün canlılara ilahi emrin buyruğundan bakıldığında bunların bir anlamı olmaktadır. Peygamberimizin “İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar.” sözünün ışığında hayata yöneldiğimizde gereğinden fazla bir anlam yüklememiş oluruz bu dünyaya. Yoksa insanoğlunun tatmin olmayan bir tarafı var; aldıkça daha fazlasını isteyen, bir türlü doymak bilmeyen arzusu. Hırs, bencillik ve kibirden uzak durarak gönlümüzü beslemek, “Emrolunduğu gibi dosdoğru ol!” ayetinden hareketle her işimizi ihsanla yapmaya çalışmamız gerek. Kalbimizin sesini dinleyerek yapılan işlerin, yazılan yazıların, söylenen sözlerin daha anlamlı ve bereketli olacağına inanıyorum. Tabii ki bu istenen durum, ben bunun neresindeyim, onu bilemem. Bu konuda kâl dili değil hâl dili esastır. Gönül dünyamı kelimenin en geniş ve en derin anlamıyla “sevgi”yle yapılan halis işlerle doldurmaya çalışıyorum.

Hikmet kavramı hakkında düşündüğünüzde, sosyal yaşantının hangi inceliği sizin için manalıdır? Tecrübelerinizin size vermiş olduğu öz güvenin, size kattığı gücün, hikmetli yanı ile yüzleşmenizi istesek neler söylersiniz?

Hikmetin kitaplardan değil doğuştan mayalandığını, çekirdekten, kısmen yetiştirme tarzı ve bulunduğu ortamdan beslendiğini düşünüyorum. Okuma yazma bilmeyen bazı kişiler zaman zaman ortaya çıkıp bilgece sözler söyleyerek insanı şaşırtabiliyor. Helal ile haramı, doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü; aklın ve gönlün terazisine vurarak o görünmez çizgiyi hemen ayırabiliyor. Sosyal hayatta ferasetli ve kanaatkâr olmak, birçok kişinin peşinden koştuğu makamı veya maddiyatı gerektiğinde elinin tersiyle itebilmektir manalı olan. Kendini ulvî bir amaca adayabilmektir manalı olan. Benim hikmetli yanım var mı bilmiyorum ama varsa onun da her işini güzel yapma gayreti içinde olan, hırs ve dedikodudan uzak, kendince kırmızı çizgileri olan, küçük dünyasında kitaplarla bir hayat sürmeye çalışmak olduğunu söyleyebilirim.

Gündelik rutin hayatın kıymetini bilmek, uzun soluklu ideolocya hayalleri peşinde koşmaktan sizce daha mı anlamlıdır?

İnsanoğlu “ân”ın içinde yaşarken hem geçmişî unutmamalı hem geleceğe dair planlar yapmalıdır. İnsan kendisini tamamlayan unsurlarla bir bütündür. Günlük işleri yaparken bizleri diri tutan ve bizlere sorumluluğumuzu hatırlatan hayallerimiz de olacaktır. Tabii ki bayrağı devralarak uzun soluklu hayaller peşinde koşmak benim için daha anlamlıdır.

Edebiyat diye bir sanatın doğru kullanıldığına dair inancımız dergi olarak çok az. Bu anlamda günümüzün karışık ve kaos bilimlari içinde atan kalbi olarak nitelendirebileceğimiz edebiyat sanatının ülkemizdeki konumunu ve düşünen insan modeli olarak çizilen ülke insanımızı, akide eksenli görüş çerçevesince nasıl değerlendirirsiniz?

Dünya yaratıldığından beri iyi-kötü mücadelesi her zaman olmuştur, olacaktır da. Herkes inancının gereğine uygun yaşama eğilimindedir. Bizim için doğru olan başkası için olmayabilir veya başkası için doğru olan bizim için yanlış olabilir. Önemli olan işin doğasına uygun yapılmasıdır. Günümüzde de çok iyi dergiler çıkmaktadır, sizler de bu yolda emek veriyorsunuz. Ben o kadar karamsar değilim bu konuda. Hatta eskiye göre kimi duygu ve fikirlerin edebiyat potasında işlenmesini daha başarılı buluyorum. İnsanın yaptığı bütün işler inancı doğrultusundadır. Yazdığına uygun bir hayat tarzının olması da onun özülüyle sözünün aynı olduğunu gösterir. Gerçek sanatçı tavrı da bu olsa gerek.

Bazen kendi içinizde “kim nereye gidiyor, nereye bakıyor, ne düşünüyor...” diyor musunuz? Hayatınızın parçası hâline gelen yazmak edimi dışında düşünme serüveniniz nasıldır?

Aslında başkasının değil de ben, nereye gidiyorum, nereye bakıyorum, ne düşünüyorum etrafında bir hayat sürmeye çalışıyorum. Biz çoğu zaman kendimizin düşündüğünü zannediyoruz, başkasının yazdıklarını veya söylediklerini tekrar ettiğimiz zaman bunu kendi düşüncemiz sanıyoruz maalesef. Hâlbuki aslolan bizzat bizim hayata ve kitaplara bakarak düşünebilmemizdir. Nurettin Topçu, Peyami Safa, Kemal Tahir, Ahmet Hamdi Tanpınar, İsmet Özel, Dücan Cündioğlu, Schopenhauer bu anlamda görüşlerini, düşünme biçimlerini beğendiğim, sağlıklı bulduğum yazarlardandır. Düşünmenin kendisini seviyorum, bazen saatlerce hiç sıkılmadan daha çok hikâye üzerine düşünüp hayal kurarken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum bile.

Eserlerinizi neden yazdığınızı, amaç ve gayelerinizi sizi yakından takip eden bir dergi olarak bilmekteyiz. Ancak üreten insanın sorumluluğuna sonunda bir hesabın düşeceği aklınıza geliyor mu? Yazmak, sonucu itibarıyla verilecek bir hesabı getirdiğinden sizi korkutan yönleri var mıdır?

Her cümlede her kelimedde bu hesabı düşünüyorum desem yalan olmaz. Sanat adı altındaki sözlerin sadece bir söz olmadığını bunun ötesinde insana güçlü mesaj ileten bir yönünün de bulunduğunu söyleyebilirim. Bazen söyleşilerde okurların sorularından, altını çizdiği satırlardan bunun sadece edebiyat yapmak amacıyla söylenen bir söz değil, çağrışımların nerelere gidebileceği, özellikle genç okurları nasıl etkileyeceğini tahmin edebiliyorum. Bizim edebiyat adına söylediğimiz sözlerin insanları; hesabını veremeyeceğimiz umutsuzluğa, inançsızlığa, günaha, intihara, yanlışla sürükleme ihtimali beni çok korkutuyor.

